

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

FAKULTA BEZPEČNOSTNĚ PRÁVNÍ

Katedra policejních činností

Výkon služby pořádkové policie a aktuální otázky profesní etiky

Bakalářská práce

Public order police service and current issues in professional ethics

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Ing. Radomír HEŘMAN, MBA

AUTOR PRÁCE

Roman STRAKA

PRAHA

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 14. 3. 2024

Roman STRAKA

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce, panu Ing. Mgr. Radomíru Heřmanovi, MBA, za odborné vedení práce, za jeho vždy pozitivní přístup, vstřícnost, a hlavně cenné rady, které mi pomohly při psaní této práce.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá výkonem služby pořádkové policie v rámci Policie České republiky, otázkami profesní etiky a jejich vzájemným propojením. Ve své úvodní části popisuje pojem etiky, profesní etiky a její propojení s policejní prací. Dále popisuje Policii ČR jako celek. Následně se zaměřuje na mapování výkonu služby policistů, kteří jsou zařazeni na útvech, které nás zajímají z hlediska tématu práce. Specificky se snaží zjistit a popsat aktuální otázky profesní etiky, zejména pořizování videozáznamů výkonu služby, a to jak z pohledu policistů, tak z pohledu osob, které s policií přijdou do kontaktu. Věnuje se tak novému druhu otázek profesní etiky, které v posledních letech vstupují či jinak mohou zasahovat do každodenního výkonu služby.

Klíčová slova

Pořádková policie, Policie České republiky, základní útvary policie, profesní etika, výkon služby pořádkové policie, videozáznam, kamera

Annotation

The bachelor thesis deals with the performance of the public order police service within the Police of the Czech Republic, the issues of professional ethics and their relationship. First, it describes the concept of ethics, professional ethics and its connection with police work. It also describes the Police of the Czech Republic as a whole. Then, it focuses on mapping the work of police officers. Specifically, it attempts to identify current issues of professional ethics, especially the making of video recordings of the performance of duty, both from the perspective of officers and from the civilians who come into contact with the police. It deals with a new kind of professional ethics issues that in recent years have entered or may otherwise interfere with the everyday performance of duty.

Keywords

Public order police, Police of the Czech Republic, basic police units, professional ethics, public order police duty, videorecordings, camera

Obsah

Úvod	8
1 Etika	9
1.1 Definice	9
1.2 Profesní etika policistů	10
1.3 Etika v rámci Policie ČR	11
1.4 Vliv na výkon služby	13
2 Historie bezpečnostních složek	15
3 Policie České republiky	17
3.1 Historie a legislativní ukotvení.....	17
3.2 Příjímací řízení	18
3.3 Organizační struktura	19
3.4 Úkoly Policie ČR	20
3.5 Etický kodex PČR	21
3.6 Jednotlivé služby	22
4 Služba pořádkové policie	24
4.1 Charakteristika a činnost.....	24
4.2 Organizace služby.....	25
4.3 Obvodní (místní) oddělení.....	27
4.4 Oddělení hlídkové služby	30
4.5 Pořádkové jednotky.....	31
4.6 Antikonfliktní týmy	32
4.7 Pohotovostní a eskortní oddělení.....	34
4.8 Pohotovostní motorizovaná jednotka	34

4.9	Prvosledové hlídky	36
4.10	Oddělení METRO	37
5	Konkrétní otázky profesní etiky v rámci Policie ČR.....	39
5.1	Chování policistů na veřejnosti	39
5.2	Zevnějšek policistů na veřejnosti	40
5.3	Prezentace policistů na internetu	41
6	Průzkum – praktická část	42
6.1	Dotazník policistům	43
6.2	Dotazník občanům (civilistům)	49
6.3	Vyhodnocení	53
	Závěr	56
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	57
	Monografie	57
	Zákonné úpravy a interní akty řízení	58
	Internetové zdroje.....	58
	Seznam obrázků a grafů	62

Úvod

Policie České republiky je hlavním pilířem bezpečnosti v naší zemi. Letos, v roce 2024, oslaví sbor 33 let. Tak, jak ji známe, vznikla Policie České republiky 15. července 1991. Během let prošla Policie České republiky mnoha změnami. V ulicích již nepotkáme první model Škoda Fabia, která byla v typické bílé barvě se zeleným pruhem na bocích nejnovějším modelem na silnicích. A obdobně je tomu i v otázkách profesní etiky, o kterých bude v teoretické i praktické části této práce pojednáváno.

Téma jsem si vybral primárně z důvodu vlastního zájmu o danou problematiku a aspekty, které s ní souvisí. Cílem bakalářské práce je co nejlépe popsat aktuální otázky profesní etiky, ať už je to chování, či zevnějšek policistů při výkonu služby, nejvíce se nicméně zaměřím na stále častější jev, kterým je natáčení výkonu služby policistů občany. Hovořím primárně o používání mobilních telefonů jako prostředku, kterým si zúčastněné i nezúčastněné osoby natáčejí jednání policistů. To se následně objevuje na sociálních sítích a stále častěji je ze záznamů patrné, že některé z nich již vznikají s myšlenkou protestu proti práci policie obecně. Nejčastěji se s takovým jednáním setkávají pořádkoví policisté, kteří jsou denně v osobním kontaktu s občany. Snažím se toto téma prozkoumat jak ze strany sloužících policistů, tak samotných občanů, a co nejlépe popsat výsledky dotazníkového šetření.

V teoretické části pro kontext sumarizuji Policii České republiky jako celek, krátce popisují historický vývoj, legislativní ukotvení, zaměřuji se na úkoly Policie ČR, etický kodex, jednotlivé služby a následně již pořádkovou policii. V rámci ní kladu důraz na činnosti, které policisté vykonávají, a to proto, abych lépe osvětlil otázky profesní etiky, které při výkonu služby mohou vyvstat.

V praktické části bude využito dotazníkové šetření s otázkami na zjištěnou problematiku profesní etiky u policistů, kteří odpovídali podle svých zkušeností a denního kontaktu s občany. Následně bude dotazník zaměřen i na občany, aby byly patrné názory z různých pohledů. V závěru bakalářské práce budou shrnuty a vyhodnoceny hypotézy z praktické části. Věřím, že tato práce může být přínosem pro pochopení současných otázek profesní etiky v rámci Policie České republiky.

1 Etika

1.1 Definice

Etika je vědou o chování a o rozhodování lidí. Historicky se jedná o disciplínu spojovanou s filosofií, často s praktickou filosofií. Udává jakási doporučení nebo odpovídá na otázky spojené s každodenními situacemi v našich životech. Jednoduše může být tato definice vysvětlena pomocí řečnických otázek: Jak se chovat? Co dělat? Co nedělat? Jak a proč se rozhodovat o svém konání? A dalších¹. Zároveň může být definována jako učení o vědomém jednání člověka s ostatními lidmi či jako věda o morálce. Jedná se tedy o jakési pochopení již existujících mravních vztahů, jejich poznání a popsání. Existují tři základní etické kategorie, a to morální norma, hodnota a cíl. Ty je možné definovat na základě specifických etických otázek dané situace či vztahu². Ve vztahu k této práci je důležitá primárně současná profesní etika a její otázky, které jsou v nějakém spojení s výkonem policejní práce.

Co se týče pochopení pojmu etiky v jeho obecném vnímání, je potřebné definovat tři klíčové pojmy, kterými jsou morálka, mravnost a etika. Morálka jako pojem má původ v latině. „Mos“ znamená „vůle“. Je tedy převážně chápána jako soubor hodnot, principů, norem a ideálů, který říká, co je správné pro určitou sociální komunitu. Morálka u jednotlivce vzniká v rámci jeho individuálního vývoje, který ovlivňuje množství faktorů. Morálku reguluje svědomí. Dalším pojmem je mravnost, můžeme ji označit za prostředek k popisu chování a jednání lidí z hlediska jejich vztahu k obecně přijímaným morálním hodnotám a normám. „Mravné chování“ je tedy to, které je společností přijímáno kladně, očekávaně. A konečně etika. Tu můžeme definovat jako vědu o tom, jak se člověk chová v morálním smyslu slova³.

1 KOLÁŘ, Petr a Vladimír SVOBODA. Logika a etika: úvod do metaetiky. Praha: Filosofia, 1997. ISBN 80-700-7100-1.

2 Sociologická encyklopedie. Sociologický ústav AV ČR [online]. nedatováno [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Etika>

3 NESVADBA, Petr. Policejní etika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3.

1.2 Profesní etika policistů

Služební slib policistů je zavazuje mimo jiné chránit bezpečnost lidí, prosazovat zákon a – v rámci své působnosti – dělat životy lidí bezpečnějšími a klidnějšími⁴.

Profesní etika jako taková se dá popsat jako soubor norem, hodnot, metod a povinností, které ohraničují specifický typ chování a jednání v rámci určité profese. Systém profesní etiky musí obsahovat tři základní aspekty. Jedná se zaprvé o aspekt axiologický, tedy popis systému určitého souboru morálních hodnot a principů pro danou profesi. Dalším aspektem je aspekt deontologický, který specifikuje mravní normy, kterým podléhají principy z předchozího axiologického aspektu. Definice ideálních způsobů zvnitřňování těchto norem jedincem je třetím aspektem, aspektem behaviorálním⁵. Dalo by se to shrnout tak, že profesní etikou rozumíme určité etické hodnoty a normy, které jsou součástí určitého povolání nebo profese.

Profesní etika je velmi složitým tématem, často se ale velmi zjednodušuje a pohledem zblízka se označuje za „pracovní morálku“, kdy se jedná spíše o direktivně podané zásady chování v daném zaměstnání. V policejní práci nelze profesní etiku až takto výrazně zjednodušit a je potřeba na ni nahlížet jako na autonomní disciplínu, jak ji například popsala Herzogová⁶.

Policejní práce je pod drobnohledem veřejnosti a jako zásadní článek bezpečnosti a prosazování zákonů v České republice je každý policista a jeho jednání reprezentací této organizace. Je tedy žádoucí se tématu věnovat, zejména s ohledem na vymezení hodnot a norem etiky pro výkon policejní činnosti, dále s přihlédnutím k možným etickým dilematům při praktickém výkonu služby policisty a k vzdělávání policistů v této oblasti⁷. Téma profesní etiky jako takové je velmi obsáhlé, v oblasti vzdělávací je mu však věnován dostatek pozornosti, jak uvádí Nesvadba⁸, a to ať už se jedná o Etický kodex PČR

⁴ NESVADBA, Petr. Policejní etika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3.

⁵ Tamtéž

⁶ HERZOGOVA, Z.: Závěrečná zpráva institucionálního vědeckovýzkumného úkolu č. 413. In: *Policejní etika*.

⁷ NESVADBA, Petr. Policejní etika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3.

⁸ Tamtéž

(podrobně rozebrán v další kapitole), poradní orgán policejního prezidenta – Etickou komisí Policie České republiky, publikace o policejní etice, střední policejní školy, nebo aktivity Policejní akademie ČR a další semináře a workshopy na konkrétních útvarech PČR⁹.

1.3 Etika v rámci Policie ČR

V souvislosti s tématem této práce a v souvislosti s Policií České republiky jako takovou je potřeba definovat většinu oblastí, kde se tento pojem a problematika objevuje. Pojem etika a její pojetí v rámci Policie České republiky je popsáno v interních aktech řízení a dalších dokumentech. Hlavním základním kamenem je Etický kodex Policie České republiky. Ten popisuje principy, které by měl každý příslušník sdílet a zastávat. V první řadě uvádí, že profese policisty je posláním, které spočívá ve službě veřejnosti, je založeno na vzájemné úctě a respektu k právům občanů, a následně uvádí cíle Policie České republiky, základní hodnoty PČR, závazky vůči společnosti, závazky vůči ostatním kolegům policistům i civilním zaměstnancům a popis profesionálního přístupu každého příslušníka Policie České republiky.

Co se týče cílů, které etický kodex uvádí jako první, popisuje jich celkem pět. Cílem je ochrana bezpečnosti a pořádku ve společnosti, prosazování zákonnosti, ochrana práv a svobod osob, preventivní působení proti trestné a jiné protiprávní činnosti a její potírání, usilování o trvalou podporu a důvěru veřejnosti. V druhém odstavci jsou uvedeny základní hodnoty Policie České republiky, kam Etický kodex PČR řadí profesionalitu, nestrannost, odpovědnost, ohleduplnost a bezúhonnost¹⁰. Závazky Policie České republiky směrem ke společnosti popisuje kodex jako prosazování zákonů za užití přiměřených prostředků s maximalizací snahy o spolupráci s veřejností, institucemi státu i těmi nestátními. Dále důstojné a důvěryhodné chování, korektní slušné jednání se všemi lidmi, snahu o porozumění a zachování respektu k jejich důstojnosti. Následně uplatňování rovného a korektního přístupu ke každé osobě bez rozdílu, v souladu s respektem ke kulturní i hodnotové odlišnosti menšin všude

⁹ Tamtéž

¹⁰ Etický kodex Policie České republiky. Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/eticky-kodex-policie-ceske-republiky.aspx>

tam, kde nedochází ke střetu se zákony. Následuje odstavec o taktním korektním jednání při výkonu služby a vhodném uplatňování principu volného uvážení. Popisuje také použití donucovacích prostředků jen v mezích zákona s vyloučením jakéhokoliv krutého, nehumánního nebo ponižujícího způsobu zacházení s osobami. Dalším ze závazků je nesení odpovědnosti za každou osobu, která je omezena na osobní svobodě, zachovávání mlčenlivosti o informacích získaných při službě, odmítání jakéhokoliv korupčního jednání a jeho netolerování u jiných příslušníků, odmítání darů a jiných výhod, které by mohly ovlivnit výkon služby, a konečně se vyhýbat každému jednání, které by mohlo být střetem zájmů.

Kodex pokračuje k závazkům směrem k ostatním příslušníkům PČR, kde by policisté měli usilovat o otevřenou a partnerskou spolupráci, o to, aby vztahy byly založeny na profesní kolegiálnosti, vzájemné úctě, respektu k zásadám slušného a korektního jednání, aby byly potírány jakékoliv formy šikany a obtěžování v práci, netolerovat ani nekrytý podezření z trestné činnosti ostatních příslušníků PČR a takovou činnost bez odkladu oznámit, stejně jako kodex dále ukládá oznámit jakékoliv jiné protiprávní jednání či jednání v rozporu s Etickým kodexem Policie České republiky.

Ve své poslední části ukládá příslušníkům nést osobní odpovědnost za svůj profesionální výkon a morální úroveň a chovat se bezúhonně jak ve službě, tak mimo ni. Aby každý příslušník důstojně reprezentoval Policii České republiky svým vystupováním, jednáním i zevnějškem. V poslední části Etický kodex PČR uvádí následující: *„Každý příslušník Policie České republiky, který jedná v souladu se zákonem a Etickým kodexem Policie České republiky, si plně zaslouží úctu, respekt a podporu společnosti, jejíž bezpečnost chrání i s nasazením vlastního života.“*¹¹ S tímto tématem souvisí některé interní akty v rámci Policie České republiky, například závazný pokyn policejního prezidenta, označený jako ZPPP č. 181/2006, kterým se stanoví základní pravidla chování, služebního jednání a služební zdvořilosti v Policii České republiky, a na něj navazující pokyn policejního prezidenta PPP č. 58/2014, kterým se mění

¹¹ Etický kodex Policie České republiky. Policie ČR [online]. [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/eticky-kodex-policie-ceske-republiky.aspx>

závazný pokyn policejního prezidenta č. 181/2006. Dále PPP č. 290/2017, stejnokrojový předpis a částečně také vyhláška č. 122/2015 Sb., vyhláška o způsobu vnějšího označení, služebních stejnokrojích a zvláštním barevném provedení a označení služebních vozidel, plavidel a letadel Policie České republiky a o prokazování příslušnosti k Policii České republiky.

Zároveň je potřeba zmínit ještě jeden aspekt v rámci etického jednání policistů, který bychom nazvali jako „selský rozum a empatie“, tedy něco, co nejspíš nejde popsat nařízením či jinou interní normou, ale je to součástí našeho přemýšlení a následného jednání. Jsou situace, kdy správné uvážení dokáže ovlivnit vývoj celé situace na místě události a například zmírnit napjatou situaci, která by jinak vedla k fyzickému konfliktu. Toto uvážení a někdy i empatický přístup policistů může vést a vede k rozvíjení pozitivního názoru na policisty obecně a dokáže v jedincích, kteří se do takového jednání s policistou dostanou, zachovat buď kýžený pozitivní pocit a zkušenost, nebo při špatném vyhodnocení situace pocit a zkušenost negativní. Nutno poznamenat, že policisté se zároveň mají chovat tak, aby primárně nebyla ohrožena bezpečnost jejich ani dalších osob. Někdy tedy není možné až příliš empatické jednání, které by etika čistě ze svého pohledu chtěla vidět.

1.4 Vliv na výkon služby

Otázky profesní etiky a etiky obecně vstupují do výkonu služby policistů prakticky denně, obzvláště u policistů zařazených do služby pořádkové policie, kteří do kontaktu s občany přichází neustále, a jejichž jednání je často pod drobnohledem veřejnosti. Etika, resp. profesní etika, má vliv na výkon služby už od pozdravu policisty směrem k občanovi, s kterým vstupuje do hovoru. Způsob pozdravu dokáže tvořit názor a další vývoj situace. Správné vyhodnocení situace a prvních volených slov a vět je někdy opravdu zásadní k budování situace na místě a pro následné řešení. Pro definování a popsání zmíněných složek služby pořádkové policie navazují informacemi o dané službě i Policii České republiky

obecně protože považuji za důležité popsat, jaké situaci řeší a kde všude mohou policisté přijít do kontaktu s profesní etikou a s uvažováním nad ní¹².

¹² NESVADBA, Petr. Policejní etika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3.

2 Historie bezpečnostních složek

V této kapitole budou zmíněny některé body z historie, pro hrubou představu vývoje bezpečnostních složek do stavu, ve kterém se nachází dnes.

Prvopočátek předchůdců moderní policie by se dal nalézt ve Francii. Na konci 17. století se rozšířila působnost četnické jednotky, která byla původně určena ke strážení sídla krále a jeho vlastní osoby. V 70. letech 17. století došlo k rozšíření území, na kterém tyto a další četnické jednotky působily. Před tamní revolucí ale byly zrušeny a obnovení nastalo až v 18. století, tzv. národním četnictvem, které mělo za úkol zajišťovat bezpečnostní službu v zemi¹³.

Co se týče historie bezpečnostních složek na našem území, datuje se do konce 19. století, kdy postupně vznikají četnické pluky, které svým rozhodnutím zřizuje císař František Josef¹⁴. Ve 20. století vzniklo Československé četnictvo, jehož úkolem bylo vykonávání bezpečnostní služby v zemi a podléhalo tehdejšímu MV¹⁵. Už tehdy bylo povinností četnictva udržení veřejného pořádku, dohlížení na dodržování předpisů a nutnost důstojného vystupování jako strážci pořádku. Při plnění těchto úkolů mohli četníci osoby napomenout, oznámit je příslušnému úřadu, či je předvést nebo zatknout¹⁶. Po roce 1945 v osvobozeném Československu byli vybíráni příslušníci starých bezpečnostních složek do nově vzniklého Sboru národní bezpečnosti.

Z dnešního policejního hlediska je důležitá Veřejná bezpečnost (VB), která měla v agendě běžné policejní činnosti a správní agendu. Například vedení administrativy registru osob, vozidel a podobně. Územně se VB dělila na místní stanice, okresní a krajská velitelství a hlavní řídicí orgán, kterým bylo Velitelství VB. Postupem let byly ve struktuře VB utvořeny pořádkové pohotovostní útvary. Ty historie smutně pamatuje v souvislosti s násilným potlačením demonstrací na první výročí okupace v létě roku 1969. Až do revoluce v roce 1989 byly tyto

¹³ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva*. Praha: Themis, 1997. ISBN 80-858-2152-4.

¹⁴ O četnictvu. Četníci [online]. nedatováno [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <https://www.cetnici.cz/o-cetnictvu/>

¹⁵ Historie četnictva a policie. Policie ČR [online]. nedatováno [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-cetnictva-a-policie-historie-cetnictva-a-policie.aspx>

¹⁶ MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva*. Praha: Police History, 1999. ISBN 80-902-6700-9.

útvary používány k potlačení a neumožnění demonstrací zaměřených proti tehdejšímu režimu. Typickým znakem byly automobily VB ve žlutobílém provedení a nápisem „VB“¹⁷. Sametová revoluce samozřejmě přinesla změny i v oblasti bezpečnostních složek, Veřejná bezpečnost fungovala až do roku 1991, kdy zákonem č. 283/1991 Sb. o Policii České republiky ze dne 21. června 1991 zřídila Česká národní rada Policii České republiky¹⁸.

¹⁷ RETRO MUZEUM BRNO. Veřejná bezpečnost [online]. nedatováno [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <https://www.retro-muzeum.cz/život-v-čssr/veřejná-bezpečnost>

¹⁸ Zákon č. 283/1991 Sb., Zákon České národní rady o Policii České republiky. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-283>.

3 Policie České republiky

3.1 Historie a legislativní ukotvení

O Policii České republiky jako takové můžeme tedy hovořit od roku 1991, kdy byl zákonem zřízen ozbrojený bezpečnostní sbor. Zákon č. 283/1991 Sb. obsahoval výčet služeb, které působí v rámci Policie České republiky jako celku, jsou v něm popsány také povinnosti policistů, jejich oprávnění a prostředky. Nahrazen byl tento zákon v roce 2008, kdy vešel v platnost zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, který je ve znění pozdějších předpisů platný do současnosti a který přesněji definoval roli policie a její roli v činnostech, které se dotýkají veřejnosti¹⁹. Popisuje řízení a organizaci tohoto sboru, základní povinnosti policistů i civilních zaměstnanců. Prvním bodem je zdvořilost, kterou musí při plnění úkolů policie dodržovat všichni policisté. Dalším bodem je dle tohoto zákona iniciativa, následně přiměřenost postupu, která opět zasahuje do etiky a profesní etiky, kterým bude věnována samostatná kapitola této práce, protože téma je obsáhlé a je třeba ho zasadit do širšího kontextu. Dále zákon obsahuje podrobný popis jednání, které je policista oprávněn vykonat. Myšleno tím je např. zajištění osoby, připoutání a podobně²⁰. Zákon také uvádí, že se jedná o jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor. Tato jednotka se dá charakterizovat organizačně, ideově a akčně. U první zmíněné ji definují organizační vztahy nadřízenosti a podřízenosti, u ideové jednoty jde o společné poslání policistů, které stvrzují policejním slibem, který skládá každý policista při nástupu k PČR. Směrem k veřejnosti vyjadřuje ideovou jednotu také slogan Policie České republiky, který tvoří známé spojení „pomáhat a chránit“. Akční jednotu lze popsat jako celek jednotných úkolů, povinností a oprávnění, které jsou stejné pro každého policistu a kterými se musí při výkonu služby řídit²¹. V legislativě je činnost Policie České republiky, policistů a civilních zaměstnanců stanovena primárně zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, zákonem č. 361/2003 Sb.,

¹⁹ HABICH, Lukáš a Martin KLOUBEK. Činnost policejních služeb. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6.

²⁰ Zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/zakon-o-policii-cr.aspx>.

²¹ HABICH, Lukáš a Martin KLOUBEK. Činnost policejních služeb. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6.

o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů. Dále výkon služby upravují platné interní akty řízení policejního prezidenta a další pokyny a úkoly ředitelů jednotlivých útvarů.

3.2 Příjímání řízení

Uchazeči, kteří mají zájem o vstup a službu u Policie České republiky, musí splňovat určité podmínky, které stanoví zmíněný zákon o služebním poměru. Do služebního poměru tak může vstoupit občan České republiky, který doručí písemnou žádost o přijetí, je starší 18 let, plně způsobilý k právním úkonům, bezúhonný, zdravotně, fyzicky a osobnostně způsobilý k výkonu služby, není členem politické strany či hnutí, nepodniká jako osoba samostatně výdělečně činná či neprovozuje jinou výdělečnou činnost, není součástí podnikající právnické osoby jako člen řídicího nebo kontrolního orgánu a splňuje požadavky na stupeň vzdělání pro dané služební místo, o které se hodlá ucházet²².

Proces přijímání řízení trvá zhruba 3 měsíce a v jeho průběhu uchazeč musí úspěšně projít psychologickým vyšetřením, které zahrnuje zjištění osobnostní způsobilosti, kdy je sledována jeho osobnost i výkon (např. reakce, pozornost, paměť, intelekt), součástí je také osobní pohovor s psychologem Policie České republiky, který následně vydává posudek s rozhodnutím o osobní způsobilosti žadatele. Je nutné úspěšně splnit fyzické testy, složené z několika disciplín, mezi které patří člunkový běh, klik vzpor ležmo, celomotorický test a běh na jeden kilometr. Všechny disciplíny jsou bodovány, v každém testu je třeba získat minimálně 4 body, v celkovém součtu pak minimálně 36 bodů²³. Pokud uchazeč úspěšně projde psychologickým vyšetřením i prověrkou tělesné zdatnosti, je odeslán k absolvování zdravotní prohlídky u služebního lékaře, kde se zkoumá zdravotní stav a součástí je také vyšetření na zjištění přítomnosti omamných a psychotropních látek²⁴. Po splnění všech bodů může být přijat do služebního poměru jako příslušník Policie České republiky. Následuje základní odborná

²² INFORMACE O PŘIJETÍ K PČR. Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/informace-o-prijeti-k-pcr-prijimaci-rizeni.aspx>

²³ Posouzení fyzické způsobilosti uchazeče. Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/posouzeni-fyzicke-zpusobilosti-uchazece.aspx>

²⁴ Příjímání řízení. Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-policie-pdk-volna-mista-prijimaci-rizeni.aspx>

příprava (zkráceně ZOP), která probíhá v některém ze vzdělávacích zařízení PČR. Splnit ji musí každý nově přijatý policista, absolvuje měsíční nástupní přípravu, půlroční první etapu odborné přípravy, následně tříměsíční řízenou praxi a v závěru druhou část odborné přípravy, která je zakončena závěrečnou zkouškou. Následně je policista zařazen do výkonu služby²⁵.

3.3 Organizační struktura

Útvary Policie České republiky přesně popisuje zákon o Policii České republiky, jsou jimi Policejní prezidium České republiky, v jehož čele stojí policejní prezident, dále jsou to útvary policie s celostátní působností, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajského ředitelství²⁶. Zákon zřizuje 14 krajských ředitelství, každé s vlastním krajským ředitelem. Uvnitř těchto krajských ředitelství fungují některé výkonné složky, které spadají pod náměstka krajského ředitele pro vnější službu, a jedná se o odbory pořádkové policie, cizinecké policie, dopravní policie, odbor pro zbraně a bezpečnostní materiál a další organizační články, jako je například operační odbor, oddělení dohledu a dozoru, oddělení dokumentace atd.

Bakalářská práce se věnuje výkonným složkám pořádkové policie. Územní obvody jsou totožné s územními obvody daných 14 krajů České republiky²⁷. Za činnost policie odpovídá policejní prezident ministru vnitra, policejní prezidium je metodicky nadřízeným orgánem útvarů s celostátní působností a krajských ředitelství policie. Policejní prezidium metodicky řídí policii jako celek, to znamená, že stanovuje cíle v rámci rozvoje, koncepční strategie a tak dále.

Základní službou je služba pořádkové policie, která je základním bodem celé policie. Zajišťuje veřejný pořádek a s policisty zde zařazenými se běžně občané setkávají v každodenním kontaktu. V jejích strukturách je zařazeno nejvíce policistů. Další službou je služba dopravní policie, která se primárně zaměřuje na bezpečnost na pozemních komunikacích, dále služba cizinecké policie,

²⁵ Informace k základní odborné přípravě (ZOP). Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/informace-k-zakladni-odborne-priprave-zop.aspx>

²⁶ Zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné z: <https://www.policie.cz/soubor/zakon-o-policii-cr.aspx>.

²⁷ Policie České republiky: Police of the Czech Republic. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017. ISBN 978-80-270-0664-9.

ochranná služba, letecká služba, pyrotechnická služba, služba kriminální policie a vyšetřování a další úzce specializované služby v rámci struktur Policie České republiky²⁸.

3.4 Úkoly Policie ČR

Úkolem sboru je primárně chránit bezpečnost a veřejný pořádek, prosazuje zákonnost, chrání práva a svobody osob, působí ale také preventivně proti trestné činnosti a protiprávní jednání potírá²⁹. To je ale pouze velmi povrchné znění. Podrobněji lze úkoly popsat v rámci jednotlivých služeb. Služba pořádkové policie je v každodenním kontaktu s veřejností, jejím úkolem je primárně chránit veřejný pořádek, bezpečnost osob i majetku. Její konkrétní úkoly popisuje závazný pokyn policejního prezidenta č. 180/2012, o plnění základních úkolů služby pořádkové policie. *„Oddělení v souladu s principy služby veřejnosti plní úkoly policie především na úsecích dohledu nad dodržováním veřejného pořádku a předcházení jeho narušení, preventivní činnosti, přestupkového řízení, spolupráce s orgány územních samosprávných celků při zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku.“*³⁰ Dále se spolupodílí na úkolech policie, které souvisí s dohledem nad bezpečností a plynulostí silničního provozu, s trestním řízením, se železniční, vodní a leteckou přepravou, s pátráním po osobách a věcech, s dohledem nad problematikou zbraní, střeliva a výbušnin a bezpečnostního materiálu a dalších úkolech, které tento závazný pokyn policejního prezidenta uvádí³¹.

Služba dopravní policie se zaměřuje na plnění úkolů spojených s bezpečností a plynulostí provozu na pozemních komunikacích, a kontroluje tak i dodržování silničních zákonů. Služba cizinecké policie se soustředí především na cizince, kteří se nacházejí na území České republiky³². Úkoly dále podrobně shrnuje kapitola Služba pořádkové policie, ve které jsou podrobně rozebrány úkoly

²⁸ Tamtéž

²⁹ Povolání policista. Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/povolani-policista.aspx>

³⁰ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 181/2006.

³¹ Tamtéž

³² Policie České republiky: Police of the Czech Republic. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017. ISBN 978-80-270-0664-9.

daných oddělení a jednotek s ohledem na jejich možný vliv směrem k profesní etice policistů při výkonu služby.

3.5 Etický kodex PČR

Obecně by se etický kodex dal popsat jako soubor principů, které si sama stanovuje určitá organizace pro své zaměstnance či spolupracovníky, a ti jsou podle interních předpisů povinni ho respektovat. Může být popsán jako určitý závazek chování v rámci firemní kultury, který by měl pozitivně ovlivňovat jednání jednotlivců v rámci organizace³³. Uvnitř Policie České republiky jsou to zásady, které korespondují s posláním policistů, kteří slouží veřejnosti, jednají s úctou a respektem směrem k lidským právům.

Etický kodex PČR mimo jiné zdůrazňuje cíle Policie České republiky, mezi které patří ochrana bezpečnosti a pořádku ve společnosti, prosazování zákonnosti, ochrana práv a svobod osob, preventivní působení proti trestné i jiné protiprávní činnosti a její potírání, usilování o trvalou podporu a důvěru veřejnosti. Následně etický kodex Policie ČR popisuje základní hodnoty, na které by příslušníci měli myslet a jednat v souladu s nimi. Jako první zmiňuje profesionalitu, dále nestrannost, odpovědnost, důležitost ohleduplnosti a nakonec bezúhonnost. Etický kodex PČR uvádí některé konkrétní závazky sboru směrem ke společnosti. Jedná se o prosazování zákonů za využití přiměřených prostředků s maximální snahou o spolupráci s veřejností, státními a nestátními institucemi, důstojné a důvěryhodné chování, slušné, korektní a empatické jednání se všemi lidmi, uplatňování rovného a korektního přístupu ke každému člověku bez rozdílu, tedy: *„uplatňovat rovný a korektní přístup ke každé osobě bez rozdílu, v souladu s respektováním kulturní a hodnotové odlišnosti příslušníků menšinových skupin všude tam, kde nedochází ke střetu se zákony.“*³⁴

Dalším závazkem je taktní a korektní jednání při výkonu služby, použití donucovacích prostředků zásadně a pouze v souladu se zákony, žádné kruté, nehumánní či ponižující zacházení s žádnou osobou, nesení odpovědnosti za

³³ ETICKÝ KODEX. NÚV - Národní ústav pro vzdělávání [online]. [cit. 2024-01-06]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/projekty/rspp/eticky-kodex.html>

³⁴ Etický kodex Policie České republiky. Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/eticky-kodex-policie-ceske-republiky.aspx>

osoby, které byly omezeny PČR na osobní svobodě, zachovávání mlčenlivosti o informacích, které jsou součástí služby, odmítání jakékoliv formy korupčního jednání, odmítání darů a jiných výhod, které by mohly ovlivnit výkon služby, a vyhýbání se takovému jednání, které by mohlo být považováno za střet zájmů³⁵. V rámci Policie České republiky je závazkem směrem k ostatním příslušníkům spolupráce, která bude otevřená a partnerská, „*dbát, aby vztahy byly založeny na základě profesní kolegiality, vzájemné úcty, respektování zásad slušného a korektního jednání; jakékoliv formy šikanování a obtěžování ze strany spolupracovníků či nadřízených jsou vyloučeny*“³⁶ a také žádná tolerance ani krytí podezření z trestné činnosti jiných příslušníků Police České republiky, danou trestnou činností ihned oznámit, stejně tak je závazkem netolerování jakéhokoliv jednání, které by bylo v rozporu s Etickým kodexem Policie České republiky.

Posledním bodem je osobní a profesionální přístup policistů, kdy nesou osobní odpovědnost za svoji morální úroveň a profesionální výkon, a každý policista či civilní zaměstnanec by se měl chovat bezúhonně jak ve službě, tak i mimo ni, a důstojně reprezentovat Policii České republiky v rámci svého jednání, vystupování a zevnějšku³⁷. Chování a etickou stránku výkonu služby policistů dále upravuje závazný pokyn policejního prezidenta č. 181/2006, kterým se stanoví základní pravidla chování, služebního jednání a služební zdvořilosti v Policii České republiky³⁸.

3.6 Jednotlivé služby

Mezi základní policejní služby patří zejména služba pořádkové policie, která je nejpočetnější a je základem policejní činnosti. Hlavní náplní práce a jejím nejdůležitějším úkolem je zajišťování veřejného pořádku, to znamená, že policistky a policisté jsou v každodenním kontaktu s veřejností, jsou službou, která běžně reaguje na oznámení z linky 158 a tvoří základ celé policie a její

³⁵ Tamtéž

³⁶ Etický kodex Policie České republiky. Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/eticky-kodex-policie-ceske-republiky.aspx>

³⁷ Policie České republiky: Police of the Czech Republic. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017. ISBN 978-80-270-0664-9.

³⁸ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 181/2006.

práce. Často jsou na místech událostí jako první a musí se umět vypořádat se situacemi, které se denně dějí a u kterých je potřeba přítomnosti policistů³⁹. Konkrétním oddělením a jejich úkolům se věnují další kapitoly této práce a popisují podrobnosti práce pořádkové policie.

Službou dopravní policie má dohlížet na bezpečnost a plynulost silničního provozu, případně ho řídit, účastní se vyšetřování dopravních nehod, které přímo spadají do jejich úkolů, kontroluje řidiče i vozidla a jejich doklady potřebné k provozu a řízení motorového vozidla.

Nedílnou součástí policie a další základní službou je služba cizinecké policie, která se zaměřuje na cizince, kteří pobývají na území České republiky, má na starosti také ochranu vnějších hranic Schengenského prostoru, vydává povolení ke vstupu cizinců na naše území a také dle jasně vymezeného rozsahu zajišťuje ochranu civilní letecké dopravy.

Mezi základní služby je řazena také služba kriminální policie a vyšetřování (zkráceně SKPV), tedy služba a policisté, kteří se snaží odhalit takové skutky, které jsou trestním zákonem definovány jako trestné, a jejichž pachatelé tak naplnili znaky skutkové podstaty daného trestného činu. Policisté tedy podle trestního řádu plní úkoly policejního orgánu v rámci trestního řízení. Vyhledávají a reagují na oznámení o trestné činnosti a prověřují všechna podezření, která nasvědčují spáchání trestného činu. Zároveň mají povinnost trestné činnosti předcházet⁴⁰.

³⁹ HABICH, Lukáš a Martin KLOUBEK. Činnost policejních služeb. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6.

⁴⁰ Základní služby policie. Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/informace-o-prijeti-k-pcr-zakladni-sluzby.aspx>

4 Služba pořádkové policie

4.1 Charakteristika a činnost

Jak už bylo popsáno, služba pořádkové policie je základem policejní práce. Policisté denně přijímají oznámení od občanů, reagují na volání na linky 158, aktivně chrání veřejný pořádek a bezpečnost v ulicích. Na tyto policisty jsou kladeny vysoké nároky, protože by měli umět reagovat na jakoukoliv situaci, která může nastat teď a tady, minimálně v začátku jejího aktivního řešení ze strany policie, například do příjezdu specializované jednotky na danou problematiku. Pro činnost pořádkové policie je zásadní interní předpis č. 180/2012 o plnění základních úkolů služby pořádkové policie, který upravuje činnost policistů pořádkové policie a jednotlivých oddělení⁴¹. Tento závazný pokyn obsahuje také formy činnosti oddělení. *„Základní formy činnosti jsou zejména dozorčí služba, hlídková služba, obchůzková služba, policejní akce, policejní opatření a bezpečnostní opatření, procesní činnost, recepční služba, administrativní činnost, hlásná služba, vedení a vkládání dat do evidencí a informačních systémů, součinnost s ostatními službami policie, spolupráce se státními orgány, orgány územních samosprávných celků, fyzickými a právními osobami.“*⁴² Jsou to tedy právě pořádkoví policisté, kteří jsou běžně vidáni v ulicích a kteří přijedou na místo, když občané zavolají na tísňovou linku s číslem 158. Plní základní úkoly pořádkové policie, jako je např. dozorčí služba, hlídková služba, obchůzková služba apod. Zároveň plní s tím související úkoly ve smyslu policejních opatření, přestupkových, trestních a správních řízení, další činnosti spojené s nutnou administrativou, vkládají data do evidence informačních systémů, se kterými následně pracují, jsou k dispozici pro součinnost s ostatními službami policie či pro zdravotnickou záchrannou službu nebo hasiče, pokud si to okolnosti žádají. Služba je náročná vzhledem k širokému spektru řešených událostí, policista musí být laicky řečeno „univerzální“, jelikož řeší ochranu bezpečnosti osob a majetku, zajišťuje a případně obnovuje veřejný pořádek, bojuje proti kriminalitě, také musí přijímat,

⁴¹ HABICH, Lukáš a Martin KLOUBEK. Činnost policejních služeb. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6.

⁴² Závazný pokyn policejního prezidenta č. 180/2012, s 5.

evidovat i vlastními silami prošetřovat oznámení od občanů a v neposlední řadě také dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu⁴³.

4.2 Organizace služby

Služba pořádkové policie má následující organizační strukturu. Metodicky důležité je Ředitelství služby pořádkové policie, které vede ředitel, který je přímo odpovědný prvnímu náměstkovi policejního prezidenta. Krajské ředitelství vede ředitel krajského ředitelství a pro téma této práce je velmi důležitý náměstek ředitele pro vnější službu. Pod něho řadíme dále například operační odbor, odbor služby pro zbraně a bezpečnostní materiál, odbor služby pořádkové policie, zásahovou jednotku, odbor služby dopravní policie, odbor cizinecké policie, speciální pořádkovou jednotku a další návazná oddělení v této struktuře. V rámci Ředitelství služby pořádkové policie nalezneme odbor metodiky, koordinace a podpory výkonu služby, který se zaměřuje na koordinační a metodickou činnost, jak již z jeho názvu vyplývá. Dále je sem řazen také odbor služební kynologie a hipologie, tedy odbor, který se věnuje psům a koním ve službách policejních složek. Odbor speciálních potápěčských činností a výcviku⁴⁴, který sídlí v Brně a je odpovědný za úkoly v rámci potápěčských činností a za samotný výcvik policejních potápěčů, ale také za „práci ve výškách a nad volnou hloubkou“⁴⁵.

U pořádkové policie v současné době slouží zhruba 17 600 policistů, kteří denně plní nejrůznější úkoly v rámci své policejní práce a zařazení na jednotlivé útvary, reagují na oznámení občanů a dohlíží na veřejný pořádek. Služba se organizuje na principu územního řízení, což znamená, že majorita policistů je služebně zařazena v rámci obvodních oddělení policie (zkráceně OOP) a místních oddělení policie (MOP), která jsou v Praze. Celkem je v České republice 502 těchto oddělení. Ředitelství služby pořádkové policie v rámci policejního prezidia

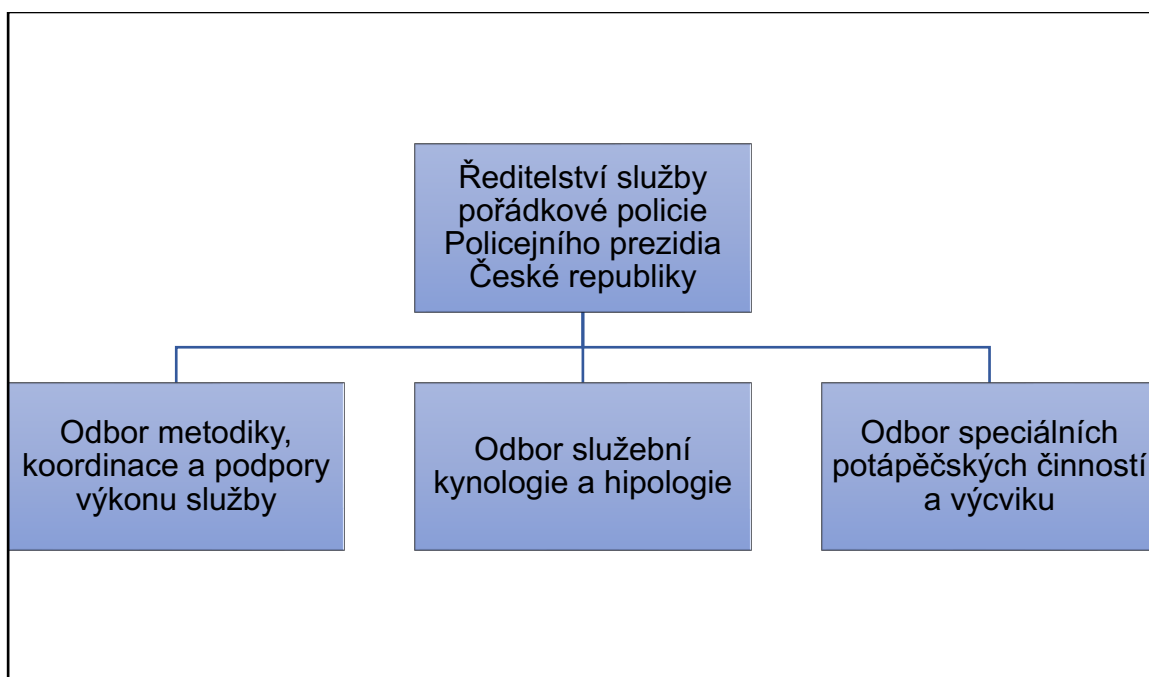
⁴³ HRINKO, Martin. Pořádková činnost policie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-793-1.

⁴⁴ HABICH, Lukáš a Martin KLOUBEK. Činnost policejních služeb. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6.

⁴⁵ Odbor speciálních potápěčských činností a výcviku. Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-specialnich-potapeckych-cinnosti-a-vycviku-9940.aspx>

vykonává zejména metodickou a organizační činnost⁴⁶. Zjednodušeně řečeno, pokud by se jednalo o soukromou firmu, šlo by o jakýsi management, který metodicky popisuje základní úkoly a cesty k jejich úspěšnému a metodickému plnění.

Pokud se jedná o krajská ředitelství policie, tak pro tuto práci je v otázce pořádkové policie nejpodstatnější takzvaná vnější služba, resp. náměstek ředitele krajského ředitelství pro vnější službu. Pod tuto vedoucí pozici totiž následně v organizační struktuře řadíme odbor služby pořádkové policie, operační odbor, speciální pořádkovou jednotku, zásahovou jednotku, odbor služby dopravní policie, odbor cizinecké policie a další návazná oddělení, jako je například oddělení správního řízení, integrované operační středisko, kynologové a další⁴⁷.

Obrázek 1 – Organizační schéma ŘSPP. Zdroj: vlastní zpracování.

⁴⁶ HEŘMAN, Radomír. Pořádková činnost policie: vybrané kapitoly I. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-527-1.

⁴⁷ Zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o Policii České republiky.

4.3 Obvodní (místní) oddělení

Obvodní oddělení jsou základními články policie a jsou totožná s místními odděleními v Praze. Obvodní (v Praze místní) oddělení policie jsou jakousi základovou deskou největšího objemu policejní práce. Na těchto odděleních je zařazeno cca 13 500 policistů a policistek, kteří každodenně plní dané úkoly policie a zároveň jsou k dispozici občanům pro osobní oznámení, oznámení telefonická či oznámení na tísňové lince 158. Právě tito policisté na ně reagují a jsou v drtivé většině případů první na místě dané události.

Kdykoliv probíhá například jen běžná kontrola osoby či motorového vozidla, je mimo jiné občany a širokou veřejností obecně sledována činnost policistů, jejich jednání, etika takového jednání, komunikační dovednosti, zevnějšek, odbornost a další vjemy, které ve výsledku vytváří celkový obraz o Policii České republiky⁴⁸.

V době, kdy má každý občan možnost okamžitě použít mobilní telefon k rychlému záznamu policistů a ten ihned umístit na internet, sociální sítě či další platformy, je jednání policistů obzvláště zásadní. Tyto záznamy mohou mít při porušení některých zásad chování či etického kodexu policie velmi negativní dopad na vnímání policie veřejností. Touto problematikou se bude podrobněji zabývat praktická část této práce.

Teritoriální působnost těchto oddělení vymezuje většinou katastrální hranice dané obce či města. Na území České republiky se nachází 14 krajských ředitelství policie, dále v rámci daných krajů 76 územních odborů. Obvodních (místních) oddělení policie je dohromady 502. Daná oddělení jsou lokalizována tak, aby mohly být plněny úkoly Policie České republiky. Jejich konkrétní umístění ovlivňují různé faktory, například bezpečnostní situace na daném místě i demografická a ekonomicko-sociální charakteristika dané oblasti. Důležitým faktorem jsou různé konkrétnosti daného teritoria (rekreační oblasti, průmyslové zóny a podobně), negativní ekonomické faktory v rámci rozpočtu organizace (nedostatek financí na mzdy policistů a snižování jejich počtů na určitých místech). Ve většině případů se daná oddělení nacházejí na místech, která jsou

⁴⁸ HEŘMAN, Radomír. Pořádková činnost policie: vybrané kapitoly I. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-527-1.

dobře dostupná veřejnosti, například pro oznámení, mají strategickou pozici vzhledem k reakci policistů na oznámení z tísňové linky 158 a pokrývají vymezené území tak, aby byla zajištěna bezpečnost a veřejný pořádek v dané lokalitě a blízkém okolí. V Praze jsou řazeny do obvodních ředitelství, následně do útvarů s územně vymezenou působností na území daných správních obvodů, celkem jsou to v hlavním městě čtyři obvodní ředitelství, pod které dále spadají konkrétní místní oddělení policie, viz přehledná mapa od Policie ČR.⁴⁹

Obrázek 2 – Mapa obvodních ředitelství v Praze. Zdroj: Policie ČR.

Součástí jednotlivých obvodních oddělení mohou být policejní stanice, které mohou být zřízeny tam, kde jsou teritoria svěřeného obvodu tak velké, že je praktické jak pro občany, tak pro sloužící policisty pokrýt území dalším místem, které je k dispozici jako součást policie v dané lokalitě. Úkoly obvodního oddělení může zajišťovat také služebna, tedy místo, kde se výkon služby organizuje podle potřeb a dané bezpečnostní situace. Slouží občanům, kteří sem mohou osobně přijít podat oznámení či řešit jiné záležitosti, u kterých vyžadují kontakt s policistou. O tom, že má být služebna či policejní stanice zřízena, rozhoduje na krajském ředitelství policie jeho ředitel. Zpravidla tak koná na návrh

⁴⁹ Tamtéž

svého podřízeného ředitele územního odboru, který nejlépe zná své svěřené území a situaci, která vede k případnému zřízení stanice nebo zmíněné služebny.

Základní a nedílnou součástí výkonu služby na obvodních a místních odděleních policie je obchůzková služba policistů⁵⁰. Tedy, jak uvádí Závazný pokyn policejního prezidenta číslo 180/2012, o plnění úkolů služby pořádkové policie: „*Obchůzková služba je systematická, kvalifikovaná a zpravidla samostatná činnost policistů v okrscích založená na dobré místní a osobní znalosti a úzké součinnosti a spolupráci se státními orgány, orgány územních samosprávných celků (např. zastupitelstvo obce, zastupitelstvo kraje, rada obce, starosta, obecní úřad, obecní nebo městská policie) a právníckými a fyzickými osobami vykonávaná zejména k zajištění ochrany veřejného pořádku, k předcházení, zabraňování a odhalování trestné a jiné protiprávní činnosti a pátrání po osobách a věcech.*“⁵¹ Je tedy naprosto zásadní, aby policisté měli dobrou místní znalost a skvěle se orientovali v místních záležitostech. A to jak o osobách, tak místech ve svěřené lokalitě. Této metodě se říká community policing. Policisté by tak denně měli komunikovat s občany, znát problémy, které souvisí s následným výkonem policejní práce na daném místě, a být dobře informovanou spojkou mezi občany a policií. Tato metoda si klade za cíl to, aby každý občan znal „svého“ policistu⁵².

V rámci obchůzkové služby existují dané zásady a předpoklady k jejímu kvalitnímu výkonu. Jsou to zásady plánování, instruktáže, veřejnosti, kontroly a nepřetržitosti. Znamená to tedy, že policisté mají předem vytipované a dané lokality, kde je jejich přítomnost více či méně cílená, jsou efektivně instruováni o konkrétních úkolech, které mají během obchůzky plnit, a kromě dalšího mají také povinnost zajistit nepřetržitě zajištění veřejného pořádku na daném území konkrétního obvodního oddělení. V současné době, kdy v řadách Policie České republiky policisté chybí, jsou někteří vedoucí nuceni obchůzkovou činnost

⁵⁰ HEŘMAN, Radomír. Pořádková činnost policie: vybrané kapitoly I. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-527-1.

⁵¹ Závazný pokyn policejní prezidenta č. 180/2012, s 8.

⁵² O nás - KRP hlavního města Prahy. Policie ČR [online]. nedatováno [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-policie-hlavniho-mesta-prahy-623972.aspx>

nahradit motorizovanou hlídkou na denních i nočních službách, aby vůbec bylo možné naplnit základní úkoly, které má pořádková policie plnit⁵³. Vykonávají také hlídkovou službu, kterou rovněž definuje již zmíněný Závazný pokyn policejního prezidenta č. 180/2012 takto: „*Hlídková služba je základní a systematická činnost příslušníků policie v úsecích nebo stanovištích, vykonávaná zejména k zajištění ochrany veřejného pořádku, k předcházení, zabraňování a odhalování trestné a jiné protiprávní činnosti a pátrání po osobách a věcech.*“⁵⁴ Podrobně hlídkovou službu popisuje další kapitola v rámci specializovaného oddělení hlídkové služby.

4.4 Oddělení hlídkové služby

Činnost policistů hlídkové služby je realizována formou uniformovaných hlídek, které mají zejména hlídat veřejný pořádek a bojovat s kriminalitou na ulicích. Je zřizována nejčastěji v hustěji obydlených oblastech. Nejčastěji se jedná o velká krajská města a hl. m. Prahu. V Praze jsou to čtyři oddělení hlídkové služby, které do ulic jednotlivých obvodů vyjíždí dle zařazení pod konkrétní obvodní ředitelství. Nejčastěji se jedná o dvoučlenné hlídky, které osoby podezřelé ze spáchání trestného činu nebo přestupku následně předávají na příslušná místní oddělení, či podezřelé z přestupku oznamují příslušným správním orgánům.

Jedná se o specializovaná oddělení s policisty, kteří vykonávají primárně hlídkovou službu. Ve výjimečných případech hromadného narušení veřejného pořádku jsou vybraní policisté dočasně zařazeni do pořádkových jednotek. Policisté z OHS slouží dvanáctihodinové či čtyřiaadvacetihodinové služby⁵⁵. To vše tak, aby byli schopni zajistit hlídkovou službu v nepřetržitém režimu a byli schopni profesionálně reagovat na oznámení, která nejčastěji dostávají z tísňové linky 158 a případně od ostatních složek integrovaného záchranného systému v rámci spolupráce a součinnosti. Hlídky plní základní úkoly pořádkové policie, reagují na linku, působí preventivně svou přítomností, a to například i v silničním provozu, kde mohou také řešit dopravní přestupky či namátkově kontrolovat

⁵³ HEŘMAN, Radomír. Pořádková činnost policie: vybrané kapitoly I. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-527-1.

⁵⁴ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 180/2012, s 8.

⁵⁵ Oddělení hlídkové služby. Policie ČR [online]. nedatováno [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sprava-hl-m-prahy-zpravodajstvi-oddeleni-hlidkove-sluzby.aspx>

motorová vozidla za účelem zajištění bezpečnosti. Nespornou výhodou je jejich rychlost, která je spojena primárně s operativnější prací těchto policistů⁵⁶. Toto bude konkrétně popsáno v rámci kapitoly 3.8 o prvosledových hlídkách.

Ohledně hlídek tohoto oddělení je nutné zmínit, že působí v rámci takzvaných úseků. Tedy na určitých částech území obvodu, v souladu s rozhodnutím vedoucího místně příslušného OOP (nebo MOP)⁵⁷. Často jsou ale tyto úseky kvůli personálnímu nedostatku policistů opravdu obrovské. Například hlídky pražské OHS reagují na území celého obvodního ředitelství. Hlídkovou službu jako takovou vykonávají obvodní oddělení policie, místní oddělení policie, případně popsaná specializovaná oddělení hlídkové služby, dále tento způsob služby vykonává také pohotovostní motorizovaná jednotka v Praze, oddělení METRO, pohotovostní eskortní oddělení (např. v Hradci Králové), oddělení služební kynologie, oddělení hlavního nádraží Brno a Ostrava a také speciální pořádková jednotka⁵⁸.

4.5 Pořádkové jednotky

Speciální pořádkové jednotky a pořádkové jednotky krajských ředitelství jsou speciálně vyčleněny pro ochranu bezpečnosti osob i majetku, nasazované jsou také v rámci zajišťování či znovuoobnovení veřejného pořádku, kdy svou činnost a zákroky provádí v rámci jednotného velení těžkooděnci. Pořádkové jednotky se také účastní mimořádných událostí, kde plní jak úkoly PČR, tak integrovaného záchranného systému. Pomáhají při pátracích akcích, kdy je potřeba velkého množství policistů pro důkladné propátrání oblasti. Nejviditelnější jsou nicméně právě na akcích s masivní účastí, kdy je třeba chránit bezpečnost osob i majetku nebo veřejný pořádek. Často to tedy jsou například shromáždění velkého rozsahu, rizikové kulturní akce, demonstrace či vytípané hudební festivaly, kde

⁵⁶ HEŘMAN, Radomír. Pořádková činnost policie: vybrané kapitoly I. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-527-1.

⁵⁷ HEŘMAN, Radomír. Pořádková činnost policie: vybrané kapitoly I. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-527-1.

⁵⁸ Tamtéž

hrozí výskyt protiprávního jednání nebo je zde potřeba zajištění veřejného pořádku⁵⁹.

Při výkonu služby se policisté pořádkových jednotek řídí bezpečnostními typovými plány nebo dostávají pokyny od krizového štábu v rámci dané události. SPJ také může být povolána k posílení přímého výkonu služby pořádkové policie tam, kde probíhá narušení veřejného pořádku, nebo kde je zjištěn vysoký výskyt trestné činnosti. Tyto jednotky spolupracují se soudy při sledovaných soudních líčeních a s Českou národní bankou v rámci převozu cenin. K dispozici mají speciální výstroj i výzbroj, se kterou pravidelně trénují. Do tohoto vybavení patří například štíty, masky, helmy, ale i slzotvorné granáty a další prostředky nutné k výkonu služby pořádkových jednotek⁶⁰.

Pořádkové jednotky disponují speciálními vozidly, na konci roku 2023 do vozového parku SPJ Praha přibyla například speciálně upravená Tatra 815-7, která je připravena k nasazení v rámci zmíněných krizových situací. Disponuje vodní stříkačkou, dokáže provést takzvaný „krabí pohyb“, tedy směr jízdy do stran. Vodní dělo má tlak až 8 barů, kdy vypustí až dva tisíce litrů během minuty. Dokáže pomoci dalším složkám IZS při katastrofách nebo jiných krizových situacích⁶¹. Pořádkové jednotky úzce spolupracují s pořádkovými jednotkami městských policií, které často jednájí koordinovaně, podle pokynů Policie ČR, v rámci dobré spolupráce se v některých městech účastní společných výcviků pořádkových jednotek⁶².

4.6 Antikonfliktní týmy

Antikonfliktní týmy jsou důležitou součástí policejní práce a často dokáží uklidnit vypjaté situace právě tam, kde jinak musí zasahovat policisté z pořádkové jednotky. Byly zřízeny v roce 2006 jako součást postupu Policie České republiky

⁵⁹ HRINKO, Martin. Pořádková činnost policie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-793-1.

⁶⁰ Speciální pořádková jednotka Praha. Policie ČR [online]. 2022 [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/specialni-poradkova-jednotka-praha.aspx>

⁶¹ SEDLÁČEK, Vojtěch. Pořádková policie dostala do výbavy novou tatrovku. Má vodní dělo a umí jet i do strany. Czech Crunch [online]. 2023 [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://cc.cz/poradkova-policie-dostala-do-vybavy-novou-tatrovku-ma-vodni-delo-a-umi-jet-i-do-strany/>

⁶² Pořádková jednotka. Město Hradec Králové [online]. 2019 [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/poradkova-jednotka/d-67921>

při vypořádání se s akcemi, kterých se účastní větší počet osob. Antikonfliktní týmy tak byly zřízeny u všech krajských ředitelství. Primární úkol antikonfliktních týmů je jasný již z jejich názvu, pomocí jasné a cílené komunikace předem zamezit agresivnímu chování a jednání osob⁶³. Policisté z antikonfliktních týmů jsou viditelně označeni reflexní vestou s nápisem „ANTIKONFLIKTNÍ TÝM“ a soustředí se na skupiny osob, které jsou vytipovány jako možné problémové. Jedná se často o sportovní fanoušky, příznivce nejrůznějších extremistických organizací a další. Často jsou ale také antikonfliktní týmy nasazovány i u jakýchkoliv větších shromáždění osob a soustředí se na zástupce sdělovacích prostředků, s jejichž pomocí mohou pozitivně působit na vývoj dané situace na místě.

Policisté z antikonfliktních týmů jsou připraveni vysvětlovat smysl opatření a tvořit jakýsi komunikační prostředek mezi policií a veřejností⁶⁴. Na policisty z antikonfliktních týmů jsou kladeny vysoké nároky, a to jak znalostní, tak komunikační. Musí umět vhodně jednat s nejrůznějšími osobami při provádění svých úkolů. Důraz je tedy kladen na emoční vyspělost, duševní stav, schopnosti komunikační, jazykové dovednosti, schopnost naslouchání druhým, pohotové reakce a zároveň je vhodný vlastní zájem o zařazení do antikonfliktního týmu.

Tyto týmy jsou nasazovány plánovaně a před ostrým nasazením pořádkových jednotek, kdy se snaží o ideální průběh akce, na kterou jsou nasazeni. Mohou být také nasazeni spolu s pořádkovou jednotkou či jako součást jiného opatření policie. O tomto rozhoduje velitel či koordinátor antikonfliktního týmu, kteří zároveň mohou tento tým z místa zákroku stáhnout při eskalaci situace⁶⁵.

⁶³ MACEK, Pavel a David ZÁMEK. Policie a hromadná narušení veřejného pořádku. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-264-5.

⁶⁴ Antikonfliktní tým. Policie ČR [online]. nedatováno [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-policie-khk-o-nas-clanky-antikonfliktni-tym.aspx>

⁶⁵ MACEK, Pavel a David ZÁMEK. Policie a hromadná narušení veřejného pořádku. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-264-5.

Obrázek 3 – Antikonfliktní tým policie. Zdroj: Policie ČR.

4.7 Pohotovostní a eskortní oddělení

Toto oddělení má mezi své úkoly zahrnuty činnosti spojené s dohledem nad osobami, které jsou umístěny v policejních celách, či probíhá jejich eskorta na další místa. Provádí také republikové transporty osob na celém území České republiky a spolupracuje s dalšími útvary a odděleními. Policisté zde spolupracují i s vězeňskou službou a slouží buď čtyřadvacetihodinové, nebo dvanáctihodinové služby⁶⁶. Toto oddělení se může velmi lišit v rámci jednotlivých krajských ředitelství. Zatímco v Praze se opravdu specializuje na eskorty a střežení osob v celách, například v Hradci Králové plní pohotovostní a eskortní oddělení i mnoho dalších úkolů, včetně hlídkové služby, jelikož v tomto krajském městě chybí specializované oddělení OHS. Také v rámci některých dalších krajů plní policisté z PEO i úkoly od operačního střediska z tísňové linky 158 a reagují na oznámení občanů. Zjednodušeně by se dalo říci, že se někde trochu náplní práce podobají pražské pohotovostní motorizované jednotce, která je rozebírána v další kapitole.

4.8 Pohotovostní motorizovaná jednotka

Pohotovostní motorizovaná jednotka (zkráceně dále v textu i jako PMJ) vznikla 1. července 1956. Tehdy byl v rámci Veřejné bezpečnosti ustaven útvar působící na teritoriu hlavního města pod názvem „speciální pohotovostní jednotka.“ Využívala vozy v typické modré barvě s bílým pruhem na bocích, kde byl nápis

⁶⁶ Pohotovostní eskortní oddělení „PEO.“ Policie ČR [online]. 2022 [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pohotovostni-eskortni-oddeleni-peo.aspx>

„hlídka VB“. Následně prošla několika přejmenováními, změnou vizuálního stylu vozidel a v zimě 1978 dostala název, který s drobnou změnou používá dodnes.

Členové pohotovostní motorizované jednotky jsou k vidění v ulicích hlavního města Prahy, kde policisté reagují na tísňová volání a plní také hlídkovou službu. Na místa událostí se díky své přítomnosti v ulicích dokáží přesunout během několika málo minut. Základna jednotky je umístěna v Ďáblicích, odkud vyjíždí jednotky PMJ do celé Prahy⁶⁷. Od roku 2013 je ve výbavě těchto jednotek a v přímém výkonu služby využíváno dlouhých zbraní, které jsou součástí hlídky a jsou policistům k dispozici ve vozidle. Hlídky jsou běžně vybaveny taserem, který v případě zásahu působí na nervový systém, a zasažená osoba tak nemá možnost kontrolovat své pohyby. Dále jsou jednotky vybaveny balistickou ochranou, ve výbavě nechybí zastavovací pásy a základní zdravotnické vybavení.

Pohotovostní motorizovaná jednotka plní úkoly a řídí se zásadami hlídkové služby, kdy plní základní úkoly pořádkové policie a prvosledových hlídek. Hlídky mají většinou dva členy, kdy je určen velitel hlídky a řidič. Všechny hlídky jsou v rádiovém spojení a reagují na oznámení v rámci celé Prahy⁶⁸. Zasahují také v rámci sportovních či kulturních akcí, kde hrozí ohrožení bezpečnosti účastníků nebo při nehodách, živelných katastrofách či při závažných narušeních veřejného pořádku. Spolupracují primárně s operačním střediskem krajského ředitelství v Praze a jsou vysíláni na místa nahlášených výtržností, vloupání, pouličních bitek či útoků. Zásadní výhodou hlídek PMJ je, stejně jako u OHS, jejich přítomnost v ulicích, a tak možnost okamžité rychlé reakce na oznámení. Jsou rozmístěny tak, aby pokrývaly všechny pražské obvody.

Policisté pohotovostní motorizované jednotky dostali od veřejnosti také řadu přezdívek a hovorových označení. Jedná se například o přezdívku „pėjáci“ nebo „rychlá rota“. Zadržené osoby nejčastěji předávají na místně příslušná místní oddělení policie, kde se jim dále věnují policisté z daného místního oddělení, případně přestupky oznamují správním orgánům, které oznámené jednání dále

⁶⁷ Odbor Pohotovostní motorizovaná jednotka. Policie ČR [online]. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-pmj.aspx>

⁶⁸ HEŘMAN, Radomír. Pořádková činnost policie: vybrané kapitoly I. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-527-1.

řeší v rámci své kompetence. Potkat policisty z PMJ je možné také v neoznačených vozidlech, která slouží pro skrytý dohled a zejména jsou dobře využitelná v případech, kdy na sebe není vhodné upozornit pachatele právě probíhající trestné činnosti směrem k jeho úspěšnému a bezpečnému zadržení⁶⁹.

4.9 Prvosledové hlídky

Vzhledem k návaznosti na pohotovostní motorizovanou jednotku, oddělení hlídkové služby, pohotovostní eskortní oddělení i obvodní oddělení policie zde budou zařazeny také informace o prvosledových hlídkách, které jsou v dnešní době zásadním článkem pořádkové policie. Primárně se jedná o hlídku, která dokáže ve velmi krátkém čase dorazit na místo oznámení události, kde se nachází například ozbrojený pachatel, kde je nahlášen aktivní střelec nebo ozbrojená skupina, jejímž cílem jsou životy občanů. Prvosledové hlídky jsou na místě během několika minut, mají speciální proškolení k těmto situacím a tvoří je policisté jednotlivých oddělení hlídkové služby. Na místech popsaných událostí také mohou koordinovat činnost dalších hlídek, které přijíždějí na místo⁷⁰.

Jedná se v ideálním případě o tříčlennou hlídku, která je připravena reagovat na hrozby terorismu a jiné mimořádně situace, kdy jsou v ohrožení životy civilních osob. Každý rok počty prvosledových hlídek rostou v zájmu zajištění bezpečnosti osob i majetku. Jak zde již bylo zmíněno, tyto hlídky jsou nejčastěji proškoleny k řešení situací, kde hraje hlavní roli aktivní střelec. Tedy útočník, který je ozbrojen zbraní (může to být i například ostrý předmět či automobil), a jeho motivem je usmrcení dalších osob. Většinou útočník nemá v plánu se vzdát, ale způsobit co největší ztráty na životech před tím, než je zastaven policií nebo si sám vezme život. V posledních letech jsme byli svědky několika tragických událostí i u nás v České republice. Prvosledové hlídky mají jako hlavní cíl eliminaci pachatele, bezpečnou evakuaci osob, koordinaci složek na místě

⁶⁹ TÝDENÍK POLICIE. Policisté z PMJ Praha si převzali dvě služební vozidla v civilním provedení [online]. In: . [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://tydenikpolicie.cz/policiste-z-pmj-praha-si-prevzali-dve-sluzebni-vozidla-v-civilnim-provedeni>

⁷⁰ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Činnost úseku vnější služby KŘP Ústeckého kraje v roce 2021 [online]. Dostupné také z: <https://www.policie.cz/soubor/uniforma-2021-pptx.aspx>

útočce, poskytují první pomoc a informují další příjíždějící hlídky a operační o situaci na místě.

Prochází speciálním střeleckým výcvikem, který je nástavbou běžného výcviku policistů. Členové prvosledových hlídek tak získávají cenné zkušenosti a znalosti z pečlivě simulovaných situací, kde odborný dozor zajišťují vycvičení instruktoři, kteří situace simulují tak, aby byly všechny získané poznatky co nejlépe využitelné v policejní praxi. Tyto situace se neustále trénují, policisté se zdokonalují a zaměřují na případné nové hrozby. Výcvik je zaměřen na používané ruční i dlouhé zbraně tak, aby je policisté mohli spolehlivě i ve stresově vypjaté situaci použít pro ochranu osob. Součástí vybavení je samozřejmě balistická ochrana, ve výbavě mají také balistický štít, další balistickou ochranu a následně krátké i dlouhé střelné zbraně. Z těchto se jedná nejčastěji o pistole ČZ 75 D COMPACT, GLOCK 17 se speciálním střelivem typu ACTION a dlouhé zbraně, jako je samopal Heckler & Koch MP5, útočná puška Heckler & Koch G36 nebo PDW Heckler & Koch MP7⁷¹.

4.10 Oddělení METRO

Oddělení METRO Praha je specifické hlavně tím, že je jediného svého druhu v České republice. Jeho vznik se datuje do roku 1978. Stalo se tak čtyři roky po otevření trasy metra C Kačerov – Florenc. Jak již z názvu oddělení vyplývá, jedná se o útvar, který zajišťuje dohled nad stanicemi metra a bezpečnou přepravou osob v pražském metru jako takovém. Policisté zde udržují veřejný pořádek a reagují na narušení bezpečnosti osob a majetku. Jak ve stanicích, tak v podchodech, vestibulech, depech a bezprostředně sousedících místech⁷².

Organizačně oddělení METRO spadá pod Krajské ředitelství policie hlavního města Prahy a plní úkoly, které ukládá zákon a interní akty upravující konkrétní činnost policistů na oddělení METRO. Jak již bylo řečeno, primárně působí v pražském metru a přidružených prostorách. Dále také v ostatních prostředcích pražské integrované dopravy, zajišťuje bezpečnost při přepravě rizikových

⁷¹ HRINKO, Martin. Pořádková činnost policie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-793-1.

⁷² Oddělení METRO pražské policie slaví 40. výročí od svého založení. Týdeník policie [online]. Por. Mgr. Tomáš Hulan, PČR. 2018 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://tydenikpolicie.cz/oddeleni-metro-prazske-policie-slavi-40-vyroci-od-sveho-zalozeni/>

skupin osob (např. sportovní fanoušci či návštěvníci hudebních festivalů), působí preventivně, odhaluje přestupky, pátrá po hledaných osobách, které by mohly využít dopravních prostředků pražské integrované dopravy, spolupracuje s dalšími organizacemi (dopravní podnik, městská policie atp.). Oddělení METRO tak dohlíží na celou síť tras metra, která se v budoucnu bude dál rozvíjet, nyní má zhruba 70 kilometrů a denně metro přepraví přes jeden milion pasažérů. V součinnosti poskytují policisté oddělení METRO také údaje o osobách, které jsou v jednání s revizory dopravního podniku při společných akcích, zaměřují se na kapsářství a jeho potlačení, monitorují provoz metra a případně doprovází nejrůznější skupiny osob při cestování na místa konání kulturních či sportovních akcí. Pokud při těchto a jiných akcích nemá oddělení METRO dostatečný počet policistů, doplňují policisty tohoto oddělení také policisté z pohotovostního eskortního oddělení, jsou součástí eskort a plní zákonem a interními akty zadané úkoly oddělení METRO⁷³.

⁷³ HEŘMAN, Radomír. Pořádková činnost policie: vybrané kapitoly I. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-527-1.

5 Konkrétní otázky profesní etiky v rámci Policie ČR

5.1 Chování policistů na veřejnosti

Otázky chování a jednání policistů na veřejnosti se podle dosud popsaného mohou velmi široce rozvinout do různých situací a oblastí výkonu služby. Tou první může být komunikace s občany, kde musí důležitou roli hrát zdvořilost, empatie a respekt. Komunikace jako taková je klíčová nejen v policejní práci, kde policisté musí umět jednat s občany v opravdu nejrůznějších situacích, které mohou být více či méně náročné, ať už psychicky, či fyzicky. Při běžném kontaktu, kdy se ale nejedná o problémovou osobu, je velmi důležitá všeobecná slušnost, kdy toto může ovlivnit vnímání daného policisty i policie jako organizace osobou, se kterou policista jedná. Další otázkou může být spravedlivé zacházení, tedy jednání takové, aby policisté byli vždy spravedliví a dodržovali princip rovnosti. To znamená, aby se vyvarovali jakéhokoliv diskriminačního jednání vůči občanům na základě genderového, rasového, náboženského či jiného identifikování. Policisté mají určité pravomoci, ale s těmi přichází také zodpovědnost, to znamená, že je zásadní jednat vždy v souladu se zákonnými pravomocemi a právními předpisy a zároveň vždy uvážit využití těchto zákonných možností i empaticky s ohledem na etické normy a také Etický kodex Policie České republiky. Existují ale vypjaté a krizové situace i události, kde je potřeba vykonat zákrok okamžitě, a tak, aby nebyla dále ohrožena bezpečnost osob na místě.

Níže bude pojednáno o zásadním jevu, který bude popsán také v praktické části této práce, a to je pořizování videozáznamů občany. Jedná se o natáčení zákroků a jednání policistů na veřejnosti, nejčastěji na mobilní telefony. Tím, že policisté ve službě nevystupují jako soukromé fyzické osoby, není pořizování audio i videozáznamů při výkonu služby a na místě veřejnosti přístupném v rozporu se zákonem. Tak tuto skutečnost ve svém stanovisku bezpečnostní politiky popisuje ministerstvo vnitra. Popisuje také, že je možné nahrávat i identifikační čísla policistů a registrační čísla služebních vozidel. Důvodem je to, že policisté při plnění zákonných úkolů vystupují jako úřední osoby. To znamená, že plní působnost orgánu veřejné správy, a občané tak nahráváním při výkonu služby mohou kontrolovat zákonnost a správnost jednání policistů. Policisté jsou

tedy povinni strpět pořizování těchto záznamů, ať už se jedná o audio, či video⁷⁴. Nutné je ale podotknout, že pořizováním nesmí daná osoba omezovat či jinak ohrozit provádění zákroku a může být například vyzvána k odstoupení si od místa zákroku pro zachování jeho bezpečného průběhu a provedení.

Tímto se tedy dostáváme k situacím, kdy se ve veřejném prostoru (nejčastěji na internetu) objevují záznamy jednání policistů. Tato práce nemá za cíl hodnotit jednání policistů či občanů, klade si za cíl zjistit, jak pořizování videozáznamů vnímají policisté při výkonu práce, co se dá udělat pro zlepšení situace s uveřejňováním podobných záznamů a jak správně a v rámci profesní etiky naložit se záznamy, které naopak pořizují policisté na služební kamery. Zde je dobré zmínit, že policisté hlídkové služby dnes často disponují služební kamerou, která může zaznamenat celou situaci pohledem policisty pro případné vyjasnění a zpětné prozkoumání situace. V posledních letech jsou tyto záznamy policií zveřejňovány jako ukázky policejní práce. Případně jsou zveřejněny u mediálně sledovaných případů pro transparentní nahlédnutí do postupů, jednání a provedení zákroků policisty. V praktické části této práce bude toto téma prozkoumáno a budou popsány názory policistů pořádkové policie i občanů na danou problematiku.

5.2 Zevnějšek policistů na veřejnosti

Důležitou součástí je zevnějšek policistů, kteří jsou ve výkonu služby reprezentanty zákona a Policie České republiky jako organizace. Zevnějšek tak hraje zásadní roli v budování respektu a důvěry u občanů. Policisté mají přesně dané stejnokrojové předpisy, které upravují jejich uniformu a výstrojní součásti. Dále je samozřejmostí vhodný účes a celkový vzhled. Nejde o žádné omezování osobnosti příslušníků, naopak je zřejmé, že upravený vzhled koresponduje s důležitostí, profesionalitou a autoritou policie jako takové. Čistá uniforma a její správné nošení je základem, který je viditelný kdykoliv, kdy policisté přijdou do kontaktu s občany. Uniforma posiluje dojem profesionality, představuje určitou

⁷⁴ MINISTERSTVO VNITRA. Stanovisko odboru bezpečnostní politiky MV k pořizování záznamů policistů při výkonu služby [online]. Dostupné také z: <https://www.mvcr.cz/soubor/porizovani-zaznamu-policistu-pri-vykonu-sluzby-pdf.aspx>

autoritu a úctu k organizaci⁷⁵. Pokud přijde policista v neupravené a špinavé uniformě, může působit velmi neprofesionálně, neúctyhodně.

5.3 Prezentace policistů na internetu

Zvláštním současným trendem je také prezentace samotných policistů na internetu v rámci jejich soukromých profilů (například na síti Instagram). Tyto profily mají někdy i tisíce sledujících uživatelů a při správném využití dokážou mladší generaci ukázat, osvětlit a blíže představit policejní práci, ale také nenásilnou formou vzdělávat. Tímto vzděláváním je myšlena například osvěta na instagramovém profilu, kam například přidávají přehledné informace o správném používání reflexních prvků chodci na cestách mimo obec, správné pochopení policistů při řízení dopravy a podobně. Zároveň ale také přibližují policejní práci jako takovou, často jsou v komentářích k vidění dotazy na konkrétní policejní práci, které píšou mladí lidé se zájmem o zaměstnání⁷⁶.

⁷⁵ PPP č. 290/2017, stejnokrojový předpis.

⁷⁶ HeffronTheCop [@heff_the_cop]. Instagram [cit. 2024-03-10]. Dostupné z https://www.instagram.com/heff_the_cop

6 Průzkum – praktická část

Jak již bylo částečně zmíněno v teoretické části, pořizování videozáznamů z výkonu služby se stalo nedílnou součástí současného digitálního světa a také významným prvkem ve vztahu mezi policií a veřejností. Tato praktická část se zaměří na zkoumání tohoto fenoménu, jeho vlivu na výkon služby policistů pořádkové policie, z druhé strany na vnímání natáčení veřejností a na možná rizika a výhody pořizování videozáznamů z jednání a zákroků policistů.

Každý moderní mobilní telefon je dnes schopen pořizovat kvalitní videozáznam prakticky okamžitě, stisknutím jednoho tlačítka. Dostupnost těchto možností umožňuje samotným policistům i občanům zadokumentovat situace, kdy přijdou do společného jednání. Tato práce zkoumá motivaci občanů pro toto pořizování videozáznamů, jejich názor na natáčení jednání s policisty obecně, názor na zveřejňování těchto záznamů a možné přínosy z občanského hlediska.

Dotazník bude usilovat o pochopení přemýšlení policistů, kteří tímto jednáním mohou být částečně ovlivněni, o jejich vlastní pohled a četnost použití služební kamery při službě, zkušenostech se situacemi při pořizování záznamů a názor na několik problematických oblastí s následným zveřejňováním záznamů. V praktické části bude prozkoumána motivace a praktiky týkající se pořizování videozáznamů z výkonu služby policistů z perspektivy jak občanů, tak samotných policistů v rámci Policie České republiky. Práce chce také porozumět motivacím obou stran a identifikovat případné problémy či nedostatky v současných právních i praktických rámcích, které se týkají této problematiky. V rámci toho průzkumu jsou vytvořeny a vyhodnocovány dotazníky, které byly rozeslány jak mezi občany, tak mezi příslušníky policie. Mezi policisty byly dotazníky rozeslány interní cestou přes přátele, kteří slouží u různých oddělení v Praze, Hradci Králové a Olomouci, které vykonávají hlídkovou činnost v ulicích těchto měst. Získané informace budou použity jako prostředek k odpovědím na hypotézy, které jsou popsány na konci tohoto průzkumného úvodu. Cílem práce není pouze popsat současný stav pořizování videozáznamů z výkonu služby policistů, ale také navrhnout potenciální možnosti na zlepšení, které by mohly vést k lepšímu vnímání policie veřejností s ohledem na dobré jméno tohoto bezpečnostního sboru a důležitost práce, kterou policisté každý den vykonávají.

Zjistit by dotazníkové šetření mělo primárně motivace k nahrávání jednání a zákroků policistů a to, jak daná činnost ovlivňuje policisty při plnění úkolů pořádkové policie. U občanů praktická část bude zaměřovat na celkové vnímání dané problematiky. Procenta budou zaokrouhlena standardní metodou. Vizualizace grafů je zdrojem z volně dostupné služby Google Forms.

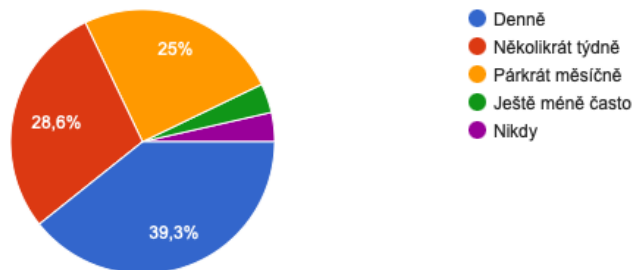
6.1 Dotazník policistům

Toto dotazníkové šetření je zaměřeno na policisty služby pořádkové policie. Konkrétně takzvané „hlídkaře“, tedy policisty, kteří dnes a denně přichází do kontaktu s občany u nejrůznějších oznámení, reakcí na tísňovou linku 158 či během preventivní činnosti v ulicích České republiky. Aby odpovědi byly opravdu od policistů, zajistil jsem neveřejnou distribuci tohoto anonymního dotazníku v rámci svých kontaktů a přátel, kteří aktivně slouží na těchto odděleních, a pomohli mi dostat dotazníkové šetření mezi své kolegy policisty. Celkem v dotazníku odpovídalo 56 policistů zařazených na některém z útvarů pořádkové policie, které vykonávají hlídkovou činnost.

První otázka dotazníku policistům se zaměřuje na používání vlastní služební kamery (takzvaného bodycamu) během služby. Tedy jak často sami používají zachycení vlastního výkonu služby na videozáznam svou přiřazenou služební kamerou (pokud ji mají).

Znění první otázky: „Jak často vy sami zachycujete vaše činnosti ve službě na videozáznam – využití služební kamery (bodycam)?“. Možné odpovědi jsou: denně, několikrát týdně, párkrát měsíčně, ještě méně často, nikdy.

Zajímavá data se objevila hned u této první otázky, kdy denně služební kameru ve službě použije 39 % policistů. Dalších 28 % použije služební kameru ve službě několikrát týdně, 25 % párkrát měsíčně, méně často či nikdy pouze 8 %.

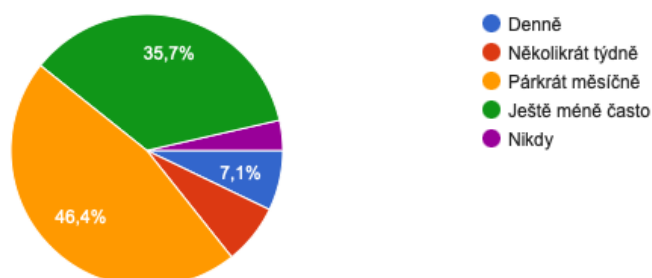

Graf 1 – vyhodnocení otázky 1 v dotazníku pro policisty.

Výsledek zde ukazuje na vysokou úroveň využívání služebních kamer samotnými policisty během služby. Data říkají, že většina dotázaných policistů (zde 68 %) pravidelně využívá služební kameru denně či alespoň několikrát týdně. Můžeme tedy mluvit o vysoké míře adaptace této technologie v rámci policejní praxe. Můžeme také pozorovat snahu o transparentní jednání policistů. Díky záznamům je možné se vyvarovat případným sporům a nejasnostem v možných kontroverzních a problémových situacích kolem interakce mezi občany a policisty.

Znění druhé otázky: „Jak často se setkáváte se situací, kdy je vaše činnost ve službě zachycována na videozáznam ze strany občana?“. Možné odpovědi jsou: denně, několikrát týdně, párkrát měsíčně, ještě méně často, nikdy.

„Denně“ odpovědělo pouze 7 % dotázaných policistů, „několikrát týdně“ 7 %, „párkrát měsíčně“ 46 %, „ještě méně často“ 36 %, „nikdy“ odpověděla 4 % dotázaných.

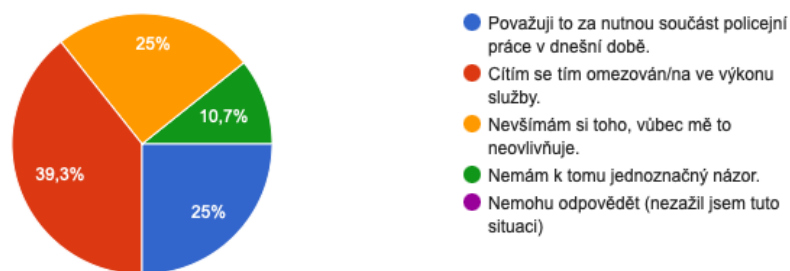

Graf 2 – vyhodnocení otázky 2 v dotazníku pro policisty.

Výsledky druhého dotazu naznačují, že většina policistů se setkává se situacemi, kdy jsou jejich činnosti zachyceny na videu občany. Nejčastěji uváděnou odpovědí bylo několikrát měsíčně (46 %), následované ještě méně častým výskytem (36 %). Zajímavé je, že pouze malá část policistů (14 %) uvádí denní nebo týdenní setkání s touto situací. Tento fakt naznačuje relativně nízkou frekvenci přímého sledování policie veřejností v běžné praxi. Tyto situace mohou vyvolat otázky ohledně soukromí, etiky a spravedlnosti v rámci policejní práce, což je důležité brát v úvahu při tvorbách politik a postupů týkajících se bezpečnosti a veřejného pořádku. Celkově lze konstatovat, že zjištění druhé otázky nabídla důležitý pohled na to, jak často jsou policisté konfrontováni se situacemi zachycenými na videu občany a jak tento fenomén ovlivňuje práci policie a interakce s veřejností.

Znění třetí otázky: „Jaký je váš názor na to, že jsou vaše činnosti na veřejnosti zachycovány občany na videozáznam?“ . Možné odpovědi jsou: považuji to za nutnou součást policejní práce v dnešní době, cítím se tím omezován/a ve výkonu služby, nevšímám si toho (vůbec mě to neovlivňuje), nemám k tomu jednoznačný názor, nemohu odpovědět (nezažil/a jsem tuto situaci).

Odpověď „považuji to za nutnou součást policejní práce v dnešní době“ vybralo 25 % respondentů, „cítím se tím omezován/a ve výkonu služby“ 39 %, nevšímám si toho (vůbec mě to neovlivňuje) 25 %, „nemám k tomu jednoznačný názor“ 11 %, „nemohu odpovědět (nezažil/a jsem tuto situaci)“ nikdo.

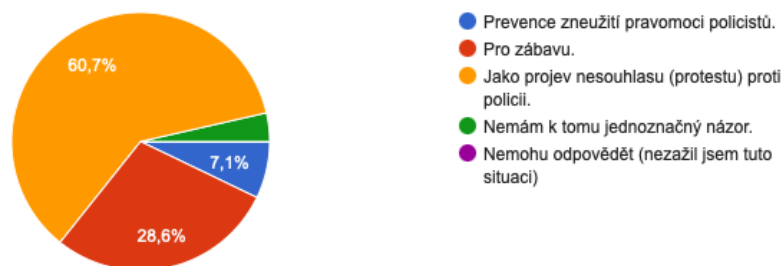
Graf 3 – vyhodnocení otázky 3 v dotazníku pro policisty.

Z výsledků třetí otázky plyne, že většina respondentů (64 %) vyjádřila nějakou formu názoru na to, že jsou jejich činnosti na veřejnosti zachycovány občany na

videozáznam. Nejčastěji se policisté cítí omezováni ve výkonu své služby (39 %), což naznačuje, že vnímají tento jev jako problematický a mohou pociťovat určitou úroveň tlaku nebo nepříjemnosti spojené s možným sledováním. Naopak 25 % respondentů považuje tento jev za nutnou součást policejní práce v dnešní době, což svědčí o přesvědčení o nutnosti transparentnosti a zaznamenávání činností policie pro ochranu veřejného zájmu a dodržování zákona. Dále 25 % respondentů uvedlo, že si nevšimá tohoto jevu. Vzhledem k tomu, že žádný respondent nevybral možnost „nemohu odpovědět“, lze předpokládat, že všichni respondenti zažili situaci, kdy byly jejich činnosti zachyceny občany na videozáznam, a toto téma je pro ně relevantní.

Znění čtvrté otázky: „Jaké jsou podle vás nejčastější důvody, proč se občané rozhodují natáčet policisty při výkonu služby?“. Možné odpovědi jsou: prevence zneužití pravomoci policistů, pro zábavu, jako projev nesouhlasu (protestu) proti policii, nemám k tomu jednoznačný názor, nemohu odpovědět (nezažil jsem tuto situaci).

Odpovědí „prevence zneužití pravomoci policistů“ odpovědělo 7 % dotázaných, „pro zábavu“ 29 %, „jako projev nesouhlasu (protestu) proti policii“ 61 %, „nemám k tomu jednoznačný názor“ 3 % a „nemohu odpovědět“ nikdo.

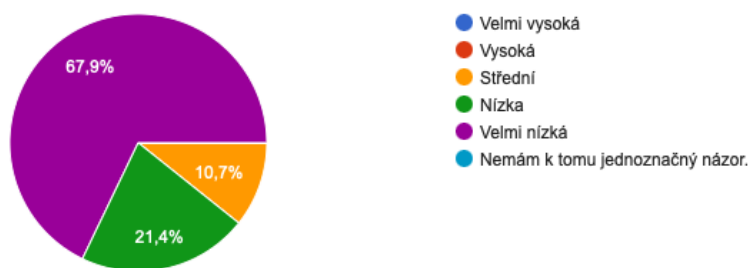
Graf 4 – vyhodnocení otázky 4 v dotazníku pro policisty.

Z výsledků u této otázky vychází, že převažující motivací, kterou policisté přisuzují občanům, kteří natáčejí policisty při výkonu služby, je snaha vyjádřit nesouhlas či protest vůči policejním orgánům. Tento závěr potvrdilo 61 % respondentů. Dále byla jako motivace zjištěna zábava u 29 % dotázaných, což

naznačuje určitý stupeň nedůvěry či skepticismu vůči činnostem policie. Pouze menší část (7 %) policistů uvádí prevenci zneužití pravomoci policistů jako důvod pro natáčení.

Znění páté otázky: „Jaká je vaše úroveň důvěry v to, že zachycené videozáznamy občany budou vždy používány správně a eticky?“. Možné odpovědi jsou: velmi vysoká, vysoká, střední, nízká, velmi nízká, nemám k tomu jednoznačný názor.

Respondenti zde reagovali pouze ve třech odpovědích. „Velmi nízkou důvěru“ má 68 % dotázaných, „nízkou“ 21 % a „střední“ 11 %.

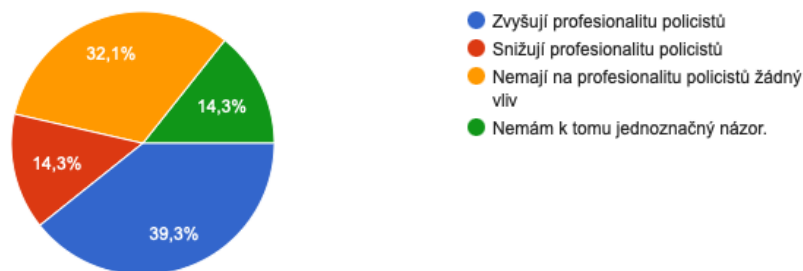

Graf 5 – vyhodnocení otázky 5 v dotazníku pro policisty.

Co se týká úrovně důvěry v to, že zachycené videozáznamy občany budou vždy používány správně a eticky, většina respondentů (68 %) vyjadřuje velmi nízkou důvěru. Dalších 21 % dotázaných uvádí nízkou úroveň důvěry, zatímco pouze 11 % se vyjádřilo pro střední úroveň důvěry.

Znění šesté otázky: „Jak byste posoudil/a dopady pořizování těchto záznamů na profesionalitu jednání policistů?“. Možné odpovědi jsou: zvyšují profesionalitu policistů, snižují profesionalitu policistů, nemají na profesionalitu policistů žádný vliv, nemám k tomu jednoznačný názor.

„Zvyšují profesionalitu policistů“ odpovědělo 39 %, „snižují profesionalitu policistů“ 14,5 %, „nemají na profesionalitu policistů žádný vliv“ 32 %, „nemám k tomu jednoznačný názor“ 14,5 %.

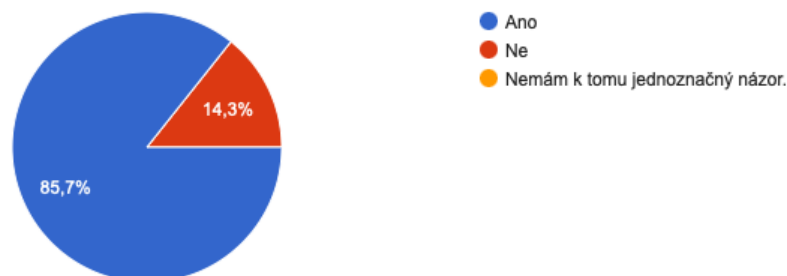

Graf 6 – vyhodnocení otázky 6 v dotazníku pro policisty.

39 % respondentů si myslí, že pořizování záznamů zvyšuje profesionalitu policistů, zatímco 14,5 % se domnívá, že ji to naopak snižuje. Téměř stejný počet respondentů, konkrétně 32 %, tvrdí, že to nemá na profesionalitu policistů žádný vliv. Zároveň 14,5 % účastníků nemá k této otázce jasný názor.

Znění sedmé otázky: „Myslíte si, že videozáznamy obecně mohou případně předejít falešným obviněním vůči vám nebo vašim kolegům?“. Možné odpovědi jsou: ano, ne, nemám k tomu jednoznačný názor.

„Ano“ odpovědělo 86 %, „ne“ 14 %, „nemám k tomu jednoznačný názor“ nikdo z dotázaných.

Graf 7 – vyhodnocení otázky 7 v dotazníku pro policisty.

Výsledky otázky týkající se možnosti, že videozáznamy obecně mohou předejít falešným obviněním vůči policistům, naznačují vysokou míru podpory tohoto názoru mezi respondenty. Celkem 86 % policistů odpovědělo, že videozáznamy mohou předejít falešným obviněním. Pouze 14 % respondentů odpovědělo negativně, že videozáznamy nemohou předejít falešným obviněním. Tato menšina možná vyjadřuje názor, že videozáznamy nejsou vždy spolehlivým prostředkem pro odhalení pravdy a že existují situace, ve kterých mohou být

záznamy zkresleny nebo interpretovány nesprávně. Vzhledem k jasným výhodám, které videozáznamy mohou přinést v podobě objektivních důkazů, je logické, že většina policistů podporuje jejich využití při předcházení falešným obviněním.

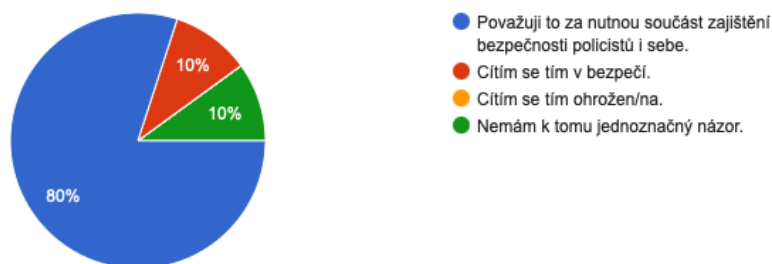
6.2 Dotazník občanům (civilistům)

Tato část dotazníkového šetření se zaměřuje na pochopení vnímání natáčení policistů a jejich jednání při výkonu služby občany. Poznat některé motivace pořizování videozáznamů, získat názory většiny na právo občanů na toto pořizování videozáznamů a názor na zveřejňování problematických záznamů na internetu či sociálních sítích těmi, kteří je zveřejňují. Celkem v dotazníku odpovídalo 60 civilních občanů.

Znění první otázky: „Jaký je váš názor na to, že jsou činnosti policie (např. řešení přestupku s Vámi) zachycovány policisty na videozáznam?“

Možné odpovědi jsou: považuji to za nutnou součást zajištění bezpečnosti policistů i sebe, cítím se tím v bezpečí, cítím se tím ohrožen, nemám k tomu jednoznačný názor.

Odpověď „považuji to za nutnou součást zajištění bezpečnosti policistů i sebe“ zvolilo 80 % respondentů, „cítím se tím v bezpečí“ 10 %, „cítím se tím ohrožen“ nikdo a „nemám k tomu jednoznačný názor“ také nikdo z dotázaných.

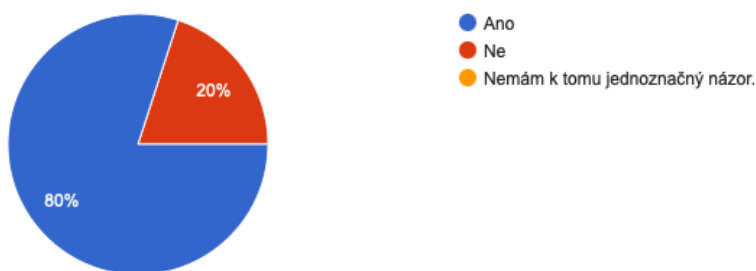

Graf 8 – vyhodnocení otázky 1 v dotazníku pro civilní občany.

Na základě výsledků první otázky můžeme říci, že většina respondentů (80 %) považuje pořizování videozáznamů policistou za nutnou součást zajištění bezpečnosti policistů i sebe. Tento výsledek zároveň naznačuje, že veřejnost vnímá natáčení samotnými policisty kladně a vidí v něm pozitivní nástroj

k ochraně obou stran. Nikdo z respondentů zároveň nevyjádřil žádnou negativní reakci směrem k natáčení daného jednání s nimi.

Znění druhé otázky: „Považujete možnost občanů na natáčení činnosti policie ve veřejném prostoru za důležitou?“. Možné odpovědi jsou: ano, ne, nemám k tomu jednoznačný názor. Odpověď „ano“ vybralo 80 % respondentů, „ne“ 20 % a „nemám k tomu jednoznačný názor“ nikdo z dotázaných.

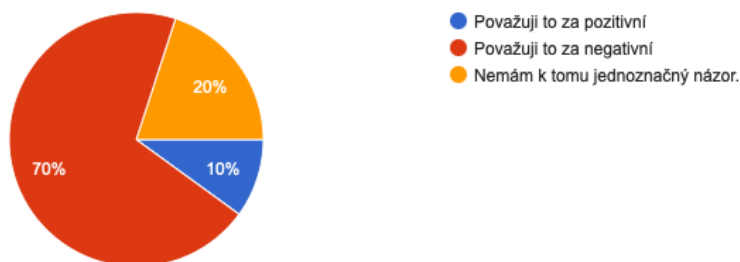

Graf 9 – vyhodnocení otázky 2 v dotazníku pro civilní občany.

I přes to, že přímo zákonem vymezené právo na natáčení videozáznamů při jednání policistů není v našem právním řádu, přišla mi tato otázka důležitá z hlediska pochopení názoru na důležitost možnosti takto činit. Protože co není zakázáno, je dovoleno, a jak jsme popsali v teoretické části i MV konstatovalo, že natáčení policistů při výkonu služby je v pořádku. Překvapilo mě, že 20 % dotázaných tuto možnost za důležitou nepovažuje, nicméně 80 % je stále většina, která se vyjádřila pro důležitost této možnosti.

Znění třetí otázky: „Jaký máte názor na to, že občané natáčejí činnost policie pro vlastní účely, mimo ochrany zákonnosti jednání (např. zveřejňování na sociálních sítích, zviditelnění)?“ Možné odpovědi jsou: považuji to za pozitivní, považuji to za negativní, nemám k tomu jednoznačný názor.

Odpověď „považuji to za pozitivní“ zvolilo 10 % dotázaných, „považuji to za negativní“ 70 % a „nemám k tomu jednoznačný názor“ 20 % dotázaných respondentů.

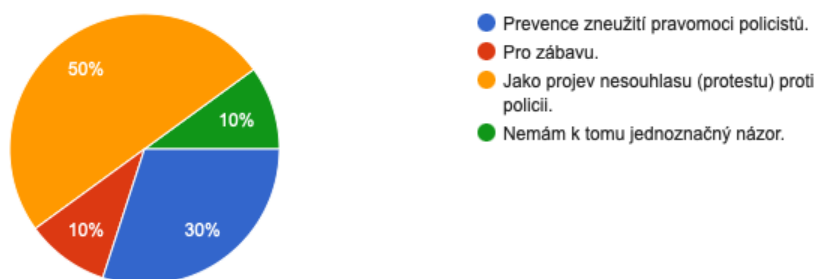

Graf 10 – vyhodnocení otázky 3 v dotazníku pro civilní občany.

Natáčení činnosti policie občany pro vlastní účely mimo ochranu zákonnosti (např. zveřejňování na sociálních sítích jako prostředek zesměšnění nebo vlastní slávy) většina respondentů hodnotí negativně. Tento výsledek naznačuje značné obavy ohledně možného zneužití a škodlivých dopadů, které může mít zveřejňování takových záznamů na sociálních sítích a veřejně přístupných médiích.

Znění čtvrté otázky: „Jaké jsou podle vás nejčastější důvody, proč občané natáčejí činnost policie?“ Možné odpovědi jsou: prevence zneužití pravomoci policistů, pro zábavu, jako projev nesouhlasu (protestu) proti policii, nemám k tomu jednoznačný názor.

Odpovědí „prevence zneužití pravomoci policistů“ odpovědělo 30 % dotázaných, „pro zábavu“ 10 %, „jako projev nesouhlasu (protestu) proti policii“ 50 %, „nemám k tomu jednoznačný názor“ 10 %.

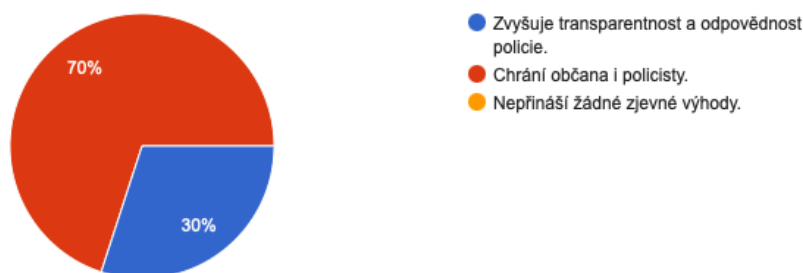
Graf 11 – vyhodnocení otázky 4 v dotazníku pro civilní občany.

Největší část respondentů (50 %) uvádí jako hlavní motivaci občanů pro natáčení činnosti policie jako projev nesouhlasu či protestu vůči policistům. Dalších 30 % respondentů uvádí jako důvod pro natáčení prevenci zneužití

pravomoci policistů. Tato skupina občanů se pravděpodobně domnívá, že přítomnost kamery může zvýšit odpovědnost a profesionalitu policistů. Pouze 10 % respondentů uvádí natáčení policie jako zábavu. Stejně tak 10 % respondentů nevyjádřilo jednoznačný názor.

Znění páté otázky: „Jaké jsou podle vás přínosy videozáznamů při monitorování činnosti policie?“ Možné odpovědi jsou: zvyšuje transparentnost a odpovědnost policie, chrání občana i policisty, nepřináší žádné zjevné výhody.

Odpovědí „zvyšuje transparentnost a odpovědnost policie“ odpovědělo 30 % respondentů, „chrání občana i policisty“ 70 % a „nepřináší žádné zjevné výhody“ nikdo z dotázaných civilních občanů.

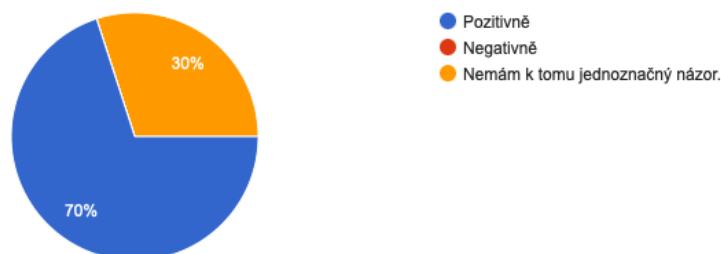

Graf 12 – vyhodnocení otázky 5 v dotazníku pro civilní občany.

V této otázce, která se týká přínosů videozáznamů při monitorování činnosti policie, většina respondentů (70 %) uvádí, že videozáznamy chrání jak občany, tak i policisty. Tento výsledek naznačuje, že dotázaní vnímají videozáznamy jako prostředek ke zlepšení bezpečnosti a důvěry ve vztahu mezi policií a občany. Zároveň 30 % respondentů uvádí, že videozáznamy zvyšují transparentnost a odpovědnost policie. Tato skupina dotázaných pravděpodobně vidí ve videozáznamech nástroj k monitorování chování policistů a k zajištění dodržování stanovených pravidel a postupů. Žádný z respondentů nevybral možnost, že videozáznamy nepřinášejí žádné zjevné výhody. To naznačuje, že většina dotázaných vidí správné a korektní využití videozáznamů jako pozitivní.

Znění šesté otázky: „Jak hodnotíte zveřejňování některých videozáznamů ze zákroků či úkonů policistů v médiích (zveřejněných Policií ČR)?“ Možné odpovědi jsou: pozitivně, negativně, nemám k tomu jednoznačný názor.

Respondenti odpověděli tak, že možnost „pozitivně“ označilo 70 % dotázaných, „negativně“ nikdo a „nemám k tomu jednoznačný názor“ 30 % z nich.

Graf 13 – vyhodnocení otázky 6 v dotazníku pro civilní občany.

Výsledky otázky ohledně hodnocení zveřejňování některých videozáznamů ze zákroků či úkonů policistů v médiích, které zveřejňuje Policie ČR, naznačují, že většina respondentů (70 %) hodnotí toto pozitivně. Je zajímavé, že žádný z respondentů nevyjádřil negativní názor na tuto praxi. Naopak, 30 % dotázaných uvedlo, že nemá k tomuto tématu jednoznačný názor, což může naznačovat určitou míru nejistoty či rozporuplných pohledů na to, zda je zveřejňování těchto záznamů v médiích vhodné či nevhodné.

6.3 Vyhodnocení

Dotazník přinesl zajímavou shodu v některých otázkách jak u policistů, tak civilních občanů. Například se obě skupiny ve většině shodují na tom, že pořizování záznamů služební kamerou policisty je dobré pro zachování či zvýšení profesionality jednání policisty a dále, že videozáznamy mohou chránit jak občana, tak policistu při případném sporu o správnost jednání policistů či osočení ze zneužití pravomocí. Zajímavá shoda nastala také u důvodů občanů k natáčení, které považují respondenti za nejčastější. 50 % civilních občanů označilo odpověď „projev nesouhlasu (protestu) proti policii“, kdy stejný důvod označilo i 61 % policistů. Zajímavým zjištěním pro mě také je, že nadpoloviční většina dotázaných policistů používá služební kameru buď denně, nebo minimálně několikrát týdně, a sama tedy nahrává výkon služby a jednání

s některými občany pro zvýšení transparentnosti a případně jasně popsané jednání při úkonu či zákroku. Překvapením je pro mě také nízká míra situací, kdy občané zachycují na videozáznam činnosti policistů, 46 % příslušníků uvedlo, že se s touto situací setkávají jen párkrát měsíčně, dalších 36 % z nich, že ještě méně často. Na druhou stranu, důvěra policistů ve správné využití natáčených záznamů občanem je „velmi nízká“ (68 %), odpověď „nízká“ dále zvolilo 21 % policistů a „středně“ pouze 11 %. Vysokou či velmi vysokou důvěru ve správnost a etické použití záznamů nevyjádřil nikdo z dotázaných policistů. Co se týká profesionality jednání policistů při pořizování těchto záznamů, většina z nich říká, že ji buď zvyšují, nebo na ni toto nemá vliv. 86 % policistů následně uvádí, že videozáznamy jsou dobrým prostředkem k předcházení falešným obviněním vůči své osobě a kolegům.

V dotazníkové části pro civilní občany mě zaujala například vysoká pozitivní reakce na to, že je jejich interakce s policisty zaznamenávána na videozáznam. Za nutnou součást zajištění bezpečnosti policistů i svoji to považuje 80 % dotázaných. Dále 70 % respondentů hodnotilo negativně zveřejňování videozáznamů, které neslouží k ochraně zákonnosti jednání policistů, ale ke zviditelnění autora. Také 70 % z dotázaných hodnotí zveřejňování některých videozáznamů ze zákroků či úkonů policistů v médiích pozitivně.

Mohli bychom tedy říci, že z výsledků průzkumu, zkušeností dotázaných policistů a vlastního úsudku po zhodnocení výsledků není třeba žádné zásadní úpravy zákonů. Naopak se využívání kamer při správném použití jeví jako pozitivní jak pro policisty, tak pro občany. Ne každý policista ale služební kameru má ve své výbavě, může tedy být výzvou vybavit opravdu všechny pořádkové policisty kvalitními kamerami, které budou splňovat náročné požadavky na uchycení, kvalitu videozáznamů, kvalitu zvuku, správné ukládání souborů, možnost jejich pohodlného stažení pro případné následné využití a tak podobně.

Co se týká doporučení v rámci nastíněné etické problematiky, mohla by Policie ČR proaktivně reagovat na sdílená provokativní videa ve veřejném prostoru třeba tak, že by mohla zveřejnit celé nesestříhané video daného zákroku či jednání, aby doplnila často vytržený kontext celé situace. Samozřejmě zde je nutné brát v potaz, že videa často obsahují citlivé informace osob, které se zde

objevují a které nemohou být zveřejněny. I proto je náročné taková videa správně a kvalitně upravit, aby mohla být zpřístupněna veřejně.

Zároveň by policisté měli v rámci profesní etiky dbát o svůj zevnějšek, což podporuje pozitivní vnímání policistů v očích veřejnosti a při samotném konkrétním jednání s policistou, kdy upravený zevnějšek dobře reprezentuje důležitost a autoritu policisty a Policie České republiky jako takové.

Závěr

Tato bakalářská práce se věnovala výkonu služby pořádkové policie a aktuálním otázkám profesní etiky, zejména pořizování videozáznamů výkonu služby policistů. Práce se zabývala pohledem policistů i občanů, zákonností takového jednání a jeho zásahem do služby pořádkových policistů.

Byly popsány základní otázky profesní etiky policistů, jejich vliv na službu a možné propojení s aktuální otázkou profesní etiky, kterou je zmíněné pořizování videozáznamů.

Popsán byl také aktuální stav výkonu hlídkové činnosti, na kterou se teoretická část následně zaměřila více. Důležité je popsat, co policisté ve službě řeší, jaké útvary a oddělení se podílí na službě pořádkové policie, aby následně tyto informace poskytly širší kontext pro praktickou část, která se zaměřila na zaznamenávání činnosti policistů během výkonu služby na videozáznam.

Zjištěna v dotazníkovém šetření byla pozitivní reakce občanů na dokumentaci jednání přímo služební kamerou policistou, což je vnímáno jako součást zajištění bezpečnosti policistů i občanů samotných. Civilní občané se také z většiny vyjádřili negativně ke zveřejňování záznamů, které se objevují jen jako prostředek k vlastnímu zviditelnění autora a nejsou pořizovány s cílem ochrany zákonnosti. Pozitivně bylo také hodnoceno současné zveřejňování zajímavých a důležitých zákroků policistů v médiích Policií ČR. Zde se tak dle mého názoru dá skvěle prezentovat policejní práce a její důležitost pro společnost. Také by běžným situacím, kdy policisté přijdou do kontaktu s občanem, mohlo pomoci, kdyby dotyčné informovali o nahrávání jejich jednání na služební kameru, kdy toto v praktické části dotazování hodnotili pozitivně, a policisté nahrávání přisuzovali buď zlepšení profesionality jednání, či zachování již tak profesionálního jednání a ochranu před falešným obviněním vůči nim či kolegům.

V závěru vyhodnocení průzkumné části jsou popsána doporučení a návrhy na zlepšení.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

DALECKÝ, Jan. Vybrané problémy služby pořádkové policie. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2009. ISBN 978-80-7251-303-1.

FILÁK, Antonín. Policejně bezpečnostní činnost a její hlavní organizačně taktické formy. Praha: Policejní akademie České republiky, Vydavatelství PA ČR, 2003. ISBN 80-725-1135-1.

HABICH, Lukáš a Martin KLOUBEK. Činnost policejních služeb. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6.

HERZOGOVÁ, Z.: Závěrečná zpráva institucionálního vědeckovýzkumného úkolu č. 413 In Policejní etika. Praha: PA ČR 2003. ISBN neuvedeno.

HEŘMAN, Radomír. Pořádková činnost policie: vybrané kapitoly I. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2022. ISBN 978-80-7251-527-1.

HRINKO, Martin. Pořádková činnost policie. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-793-1.

KOLÁŘ, Petr a Vladimír SVOBODA. Logika a etika: úvod do metaetiky. Praha: Filosofia, 1997. ISBN 80-700-7100-1.

MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. Dějiny policie a četnictva. Praha: Themis, 1997. ISBN 80-858-2152-4.

MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. Dějiny policie a četnictva. Praha: Police History, 1999. ISBN 80-902-6700-9.

MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. Dějiny policie a četnictva. Praha: Police History, 2001. ISBN 80-864-7701-0.

MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. Dějiny policie a četnictva. Praha: Police history, 2011. ISBN 978-80-86477-55-8.

MACEK, Pavel a David ZÁMEK. Policie a hromadná narušení veřejného pořádku. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-264-5.

NESVADBA, Petr. Policejní etika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-195-3.

Policie České republiky: Police of the Czech Republic. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017. ISBN 978-80-270-0664-9.

Zákonné úpravy a interní akty řízení

Pokyn policejního prezidenta č. 290/2017, stejnokrojový předpis.

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Činnost úseku vnější služby KŘP Ústeckého kraje v roce 2021 [online]. Dostupné také z: <https://www.policie.cz/soubor/uniforma-2021-pptx.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA. Stanovisko odboru bezpečnostní politiky MV k pořizování záznamů policistů při výkonu služby [online]. Dostupné také z: <https://www.mvcr.cz/soubor/porizovani-zaznamu-policistu-pri-vykonu-sluzby-pdf.aspx>

Zákon č. 273/2008 Sb., Zákon o Policii České republiky. Dostupné také z: <https://www.policie.cz/soubor/zakon-o-policii-cr.aspx>

Zákon č. 283/1991 Sb., Zákon České národní rady o Policii České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-283>

Zákon č. 361/2003 Sb., Zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-361>

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 180/2012, o plnění základních úkolů služby pořádkové policie.

Závazný pokyn policejního prezidenta č. 181/2006, kterým se stanoví základní pravidla chování, služebního jednání a služební zdvořilosti v Policii České republiky.

Internetové zdroje

SEDLÁČEK, Vojtěch. Pořádková policie dostala do výbavy novou tatrovku. Má vodní dělo a umí jet i do strany. Czech Crunch [online]. 2023 [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://cc.cz/poradkova-policie-dostala-do-vybavy-novou-tatrovku-ma-vodni-delo-a-umi-jet-i-do-strany/>

TÝDENÍK POLICIE. Policisté z PMJ Praha si převzali dvě služební vozidla v civilním provedení [online]. [cit. 2024-02-10]. Dostupné

z: <https://tydenikpolicie.cz/policiste-z-pmj-praha-si-prevzali-dve-sluzebni-vozidla-v-civilnim-provedeni>

Antikonfliktní tým. Policie ČR [online]. nedatováno [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-policie-khk-o-nas-clanky-antikonfliktni-tym.aspx>

ETICKÝ KODEX. NÚV - Národní ústav pro vzdělávání [online]. [cit. 2024-01-06]. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/projekty/rspp/eticky-kodex.html>

Etický kodex Policie České republiky. Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/eticky-kodex-policie-ceske-republiky.aspx>

HeffronTheCop [@heff_the_cop]. Instagram [cit. 2024-03-10]. Dostupné z https://www.instagram.com/heff_the_cop

Historie četnictva a policie. Policie ČR [online]. nedatováno [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-cetnictva-a-policie-historie-cetnictva-a-policie.aspx>

Historie policie a četnictva. Policie ČR [online]. nedatováno [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx>

Informace k základní odborné přípravě (ZOP). Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/informace-k-zakladni-odborne-priprave-zop.aspx>

INFORMACE O PŘIJETÍ K PČR. Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/informace-o-prijeti-k-pcr-prijimaci-rizeni.aspx>

Obvodní ředitelství policie - kontakty a charakteristika. Policie České republiky [online]. nedatováno [cit. 2024-02-01]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/obvodni-reditelstvi-policie-kontakty-a-charakteristika.aspx>

O četnictvu. Četníci [online]. nedatováno [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <https://www.cetnici.cz/o-cetnictvu/>

Odbor Pohotovostní motorizovaná jednotka. Policie ČR [online]. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-pmj.aspx>

Odbor speciálních potápěčských činností a výcviku. Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-specialnich-potapeckych-cinnosti-a-vycviku-9940.aspx>

Oddělení hlídkové služby. Policie ČR [online]. nedatováno [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sprava-hl-m-prahy-zpravodajstvi-oddeleni-hlidakove-sluzby.aspx>

Oddělení METRO pražské policie slaví 40. výročí od svého založení. Týdeník policie [online]. Por. Mgr. Tomáš Hulan, PČR. 2018 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://tydenikpolicie.cz/oddeleni-metro-prazske-policie-slavi-40-vyroci-od-sveho-zalozeni/>

O nás - KŘP hlavního města Prahy. Policie ČR [online]. nedatováno [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-policie-hlavniho-mesta-prahy-623972.aspx>

O POLICII ČR. Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

Pohotovostní eskortní oddělení „PEO.“ Policie ČR [online]. 2022 [cit. 2024-02-08]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pohotovostni-eskortni-oddeleni-peo.aspx>

Pořádková jednotka. Město Hradec Králové [online]. 2019 [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://www.hradeckralove.org/poradkova-jednotka/d-67921>

Posouzení fyzické způsobilosti uchazeče. Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/posouzeni-fyzicke-zpusobilosti-uchazece.aspx>

Povolání policista. Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/povolani-policista.aspx>

Příjímací řízení. Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-policie-pdk-volna-mista-prijimaci-rizeni.aspx>

Sociologická encyklopedie. Sociologický ústav AV ČR [online]. nedatováno [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Etika>

Speciální pořádková jednotka Praha. Policie ČR [online]. 2022 [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/specialni-poradkova-jednotka-praha.aspx>

RETRO MUZEUM BRNO. Veřejná bezpečnost [online]. nedatováno [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <https://www.retro-muzeum.cz/život-v-čssr/veřejná-bezpečnost>

Základní služby policie. Policie ČR [online]. [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/informace-o-prijeti-k-pcr-zakladni-sluzby.aspx>

Historie policie a četnictva [online]. nedatováno [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx>

Seznam obrázků a grafů

Obrázek 1 - Organizační schéma ŘSPP, zdroj: vlastní zpracování	26
Obrázek 2 - Mapa obvodních ředitelství v Praze, zdroj: Policie ČR	28
Obrázek 3 - Antikonfliktní tým policie, zdroj: Policie ČR	34
Graf 1 - vyhodnocení otázky 1 v dotazníku pro policisty	44
Graf 2 - vyhodnocení otázky 2 v dotazníku pro policisty	44
Graf 3 - vyhodnocení otázky 3 v dotazníku pro policisty	45
Graf 4 - vyhodnocení otázky 4 v dotazníku pro policisty	46
Graf 5 - vyhodnocení otázky 5 v dotazníku pro policisty	47
Graf 6 - vyhodnocení otázky 6 v dotazníku pro policisty	48
Graf 7 - vyhodnocení otázky 7 v dotazníku pro policisty	48
Graf 8 - vyhodnocení otázky 1 v dotazníku pro civilní občany	49
Graf 9 - vyhodnocení otázky 2 v dotazníku pro civilní občany	50
Graf 10 - vyhodnocení otázky 3 v dotazníku pro civilní občany	51
Graf 11 - vyhodnocení otázky 4 v dotazníku pro civilní občany	51
Graf 12 - vyhodnocení otázky 5 v dotazníku pro civilní občany	52
Graf 13 - vyhodnocení otázky 6 v dotazníku pro civilní občany	53